

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Кафедра обліку і оподаткування

Коберник Тетяна Віталіївна

**Облік, аналіз та оподаткування іноземних
Інвестицій**

Спеціальність - 071 Облік і оподаткування
освітньо-наукова програма – Міжнародний облік
кваліфікаційна робота за освітнім ступенем «магістр»

Виконала:

студентка групи ОМОм-21

Т.В. Коберник

Науковий керівник:

д.е.н, професор

В. М. Панасюк

Кваліфікаційну роботу допущено до захисту:

«___»_____20__р.

Завідувач кафедри

ТЕРНОПІЛЬ - 2024

Зміст	Стор.
Вступ	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	6
1.1. Сутність іноземних інвестицій	6
1.2. Іноземні інвестиції у глобальній економіці	15
1.3. Особливості та завдання обліку операцій з іноземними інвестиціями	20
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	24
2.1. Облік операцій з іноземними інвестиціями українських компаній	24
2.2. Облік іноземних інвестицій American Airlines Group Inc.	30
2.3. Проблеми та перспективи обліку іноземних інвестицій: українська та міжнародна практика	41
Висновки до розділу 2	46
РОЗДІЛ 3. ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	47
3.1. Аналіз діяльності та інвестиційної привабливості досліджуваної компанії	47
3.2. Оподаткування та ризики іноземних інвестицій	54
Висновки до розділу 3	62
Висновки	63
Список використаних джерел	66

ВСТУП

Актуальність дослідження. Інвестор, компанія чи уряд іншої країни можуть придбати частку власності в іноземній компанії чи проекті як іноземні інвестиції (П). Зазвичай цей термін використовується для опису рішення інвестора придбати значну частку бізнесу в іншій країні або купити його з метою розширення діяльності в новому регіоні. Крім того, цей термін не обмежується інвестиціями в акції в іноземній компанії. Прямі іноземні інвестиції створюють стабільні та довгострокові зв'язки між економіками різних країн, що робить їх життєво важливою частиною глобальної економіки.

Одним із найважливіших елементів успіху компанії є прямі іноземні інвестиції, особливо якщо це мультинаціональна або транснаціональна корпорація або підприємство-учасник міжнародної діяльності. Прямі іноземні інвестиції можуть включати злиття, поглинання або співпрацю в роздрібній торгівлі, послугах, логістиці або виробництві. Вони вказують на багатонаціональний план розвитку компанії.

Інвестори можуть зіткнутися з регуляторними проблемами як на національному, так і на міжнародному рівнях, оскільки іноземні інвестиції регулюються як внутрішнім законодавством (країни-інвестора та країни-реципієнта), так і міжнародним законодавством. Національні інвестиційні кодекси часто містять положення, які захищають прямих інвесторів і залучають іноземні інвестиції, такі як обіцянки національного режиму, режим найбільшого сприяння, податкові пільги, заходи безпеки та/або форуми для вирішення спорів.

Окремим складним аспектом іноземних інвестицій є їх облік та оподаткування. Після укладання угод щодо переходу прав власності, а також фактичного здійснення інвестиції, діяльність компанії та необхідність облікового відображення прямих іноземних інвестицій фактично розпочинається і підлягає звітності та оподаткуванню. Оскільки основним принципом бізнесу є отримання доходу, то одночасно з'являється необхідність сплачувати податки.

Питання облік та оподаткування у сфері операцій з іноземними інвестиціями розглянуто в наукових роботах: С.Ф.Голова, С.Я.Зубілевич, Я.Д.Крупки, М.Р.Лучка, І.Я.Назарової, В.М.Панасюк, В.М.Пархоменка, А.А.Пересади, В.С.Рудницького, В.В.Сопка, Ю.С. Цаль-Цалко та інші. Водночас багато фахівців та практиків вважають, що система обліку оподаткування в Україні далека від ідеалу, оскільки у поєднанні з бюрократичними проблемами, відсутністю визначеності у застосуванні правових норм та корупції заважає збільшенню обсягу іноземних інвестицій в економіку країни. Удосконалення українського законодавства щодо створення привабливого інвестиційного середовища, що включає визнання інвестицій як активів в обліку, створення спеціалізованого органу для управління іноземними інвестиціями, упорядкування організаційних форм господарювання для іноземних інвесторів, посилення захисту інвестицій і результатів їх використання, свідчить про досягнення цілей щодо розвитку іноземного інвестування.

Підсумовуючи вказане вище, можна узагальнити, що іноземні інвестиції є надзвичайно важливими для світової економіки та національних економік окремих країн зокрема. Тому питання обліку, звітності та оподаткування іноземних інвестицій є актуальними.

Метою роботи є вивчення особливостей обліку прямих іноземних інвестицій. Завдання дослідження охоплюють такі аспекти:

- визначити сутність іноземних інвестицій;
- виявити значення іноземних інвестицій для міжнародної економіки;
- описати значення іноземних інвестицій для економіки України;
- дослідити особливості бухгалтерського обліку та оподаткування іноземних інвестицій компаній в Україні та в США;
- вивчити проблематику інвестиційної діяльності, обліку та оподаткування досліджуваної компанії;
- проаналізувати специфіку діяльності та оцінити інвестиційну привабливість досліджуваної компанії.

Предметом дослідження є облік іноземних інвестицій. Об'єктом дослідження є American Airlines Group Inc. (AAG), корпорація штату Делавер, США. Основний вид діяльності авіакомпанії – це діяльність великого мережевого перевізника, що забезпечує регулярні авіап перевезення пасажирів і вантажів.

Методи дослідження. В процесі написання роботи було використано методи узагальнення, систематизації, аналізу, синтезу, деталізації, групування. Основою для аналізу даних була інформація зі статистичних джерел в Україні, Національного Банку України, дані міжнародних аналітичних звітів, інформація досліджуваної компанії, публікації українських та зарубіжних науковців.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

дано критичну оцінку діючої методики обліку та оподаткування іноземних інвестицій компаній в Україні та в США;

вивчено проблематику інвестиційної діяльності, її ризики та проблеми в Україні та США.

Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні та критичній оцінці даних досліджуваної компанії American Airlines Group Inc. з точки зору інвестиційної привабливості та розгляд можливості впровадження МСФЗ.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

1.1. Сутність іноземних інвестицій

В умовах ринкової конкуренції виграють країни, у яких бізнес активно використовує іноземні інвестиції. Таким чином, незважаючи на складну економічну ситуацію в Україні, важливу роль у створенні сприятливих умов для відродження та розвитку економіки країни має відігравати створення привабливого інвестиційного середовища, щоб залучити іноземні інвестиції та ефективно використовувати їх. Зважаючи на курс України на інтеграцію у світову економіку як кандидата до ЄС, привабливий інвестиційний клімат має вирішальне значення для виходу з кризи, спричиненої військовими діями, а також для забезпечення конкурентоспроможної господарської діяльності.

Потік іноземних інвестицій, за загальноприйнятим визначенням, є збільшенням балансової вартості чистих інвестицій в одній країні, що належать інвесторам іншої країни, де інвестиції знаходяться під управлінським контролем інвесторів. Більшість цих інвестицій є фактично дочірніми компаніями транснаціональних корпорацій, а інвесторами є материнські організації цих фірм. Таким чином, на думку Грахама Е.М., потоки прямих іноземних інвестицій головним чином представляють собою розширення міжнародної діяльності транснаціональних корпорацій. Суттєве зростання прямих іноземних інвестицій, який почався в середині 1980-х років, є в основному проявом так обговорюваної «глобалізації» бізнесу, яка відбулася протягом останніх десяти років [9].

Загалом термін іноземні інвестиції (ІІ) використовується для опису бізнес-рішення придбати значну частку в іноземному бізнесі або купити його з метою розширення діяльності в новому регіоні. Цей термін зазвичай не використовується для опису інвестицій в акції лише в іноземній компанії.

П є ключовим елементом міжнародної економічної інтеграції, оскільки вони створюють стабільні та довготривалі зв'язки між економіками [3].

Як підкреслюють Ali A., Chris J., Yama T., саме наявність іноземних інвестицій є одним із вирішальних факторів успішності підприємства, особливо якщо мова йде про мультинаціональну або ж транснаціональну компанію (корпорацію) чи підприємство-учасника міжнародної діяльності [2].

В економічній літературі існує багато визначень іноземних інвестицій, які розглядаються з різних точок зору. Також особливу увагу на дане поняття звертають фахівці міжнародних організацій. Так, за визначенням Організації з економічного співробітництва і розвитку «прямі іноземні інвестиції – це категорія транскордонних інвестицій, у яких інвестор-резидент однієї економіки встановлює тривалий інтерес і значний ступінь впливу на підприємство-резидент іншої економіки. Володіння 10 або більше відсотками права голосу на підприємстві в одній економіці інвестором в іншій економіці є доказом таких відносин». П крім вагомості ролі у світовому співробітництві також є важливим каналом для передачі технологій між країнами, сприяють міжнародній торгівлі через доступ до зовнішніх ринків і можуть бути важливим засобом для розвитку національних економік. Індикатори, які характеризують прямі іноземні інвестиції, це вхідні та зовнішні значення для запасів, грошових потоків і доходу [6].

Схоже визначення дає Світовий банк, який трактує прямі іноземні інвестиції (ПІІ) як чисті надходження інвестицій для придбання тривалої управлінської участі (10 або більше відсотків голосуючих акцій) у підприємстві, що працює в іншій економіці, ніж економіка інвестора. Це сума власного капіталу, реінвестування прибутку, іншого довгострокового капіталу та короткострокового капіталу, як показано в платіжному балансі. Цей показник показує чисті надходження (нові надходження інвестицій за мінусом припинення інвестицій) у національну економіку від іноземних інвесторів [7].

Міжнародний валютний фонд (МВФ) визначає прямі іноземні інвестиції як «транскордонні інвестиції», у яких інвестор, який є «резидентом однієї економіки має контроль або значний ступінь впливу на управління підприємства, яке є резидентом іншої країни». Керівна роль прямого інвестора відрізняє ПІІ (активну форму інвестування) від портфельних інвестицій (пасивну форму) [7].

Міжнародне право також регулює ПІІ. Джерела міжнародного права включають, зокрема: багатосторонні договори, двосторонні інвестиційні договори, звичаєве міжнародне право та судові рішення. Багатосторонні договори, такі як Угода про пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи (щодо торгівлі товарами) та Угода про торговельні аспекти інтелектуальної власності (щодо інтелектуальної власності), гармонізують різні національні закони. Однак спроби домовитися про всеосяжний багатосторонній інвестиційний договір зазнали невдачі.

Іноземні інвестиції зазвичай поділяють на горизонтальні, вертикальні та конгломератні.

1. За допомогою горизонтальних ПІІ компанія встановлює той самий тип ділової операції в іноземній країні, що й у своїй країні. Наприклад, американський постачальник мобільних телефонів купує мережу телефонних магазинів у Китаї.

2. У вертикальних ПІІ підприємство придбає додатковий бізнес в іншій країні. Наприклад, американський виробник може придбати частку в іноземній компанії, яка постачає йому необхідну сировину.

3. У конгломераті ПІІ компанія інвестує в іноземний бізнес, який не пов'язаний з її основною діяльністю. Оскільки компанія-інвестор не має попереднього досвіду в галузі знань іноземної компанії, це часто приймає форму спільного підприємства.

Прямі іноземні інвестиції можуть включати злиття, поглинання або партнерства в роздрібній торгівлі, послугах, логістиці або виробництві. Вони вказують на багатонаціональну стратегію розвитку компанії.

Компанії також можуть зіткнутися з регуляторними проблемами. Наприклад, у 2020 році американська компанія Nvidia оголосила про планове придбання ARM, британського розробника мікросхем. У серпні 2021 року орган з нагляду за конкуренцією Великобританії оголосив про розслідування того, чи угода на 40 мільярдів доларів зменшить конкуренцію в галузях, які залежать від напівпровідникових мікросхем. У лютому 2022 року угоду було розірвано [9-10].

Іноземні інвестиції регулюються внутрішнім законодавством (країни-інвестора та країни-реципієнта), а також міжнародним законодавством. Національні інвестиційні кодекси зазвичай містять положення щодо залучення ІІ та захисту прямих інвесторів, такі як обіцянки національного режиму, режиму найбільшого сприяння, податкові пільги, заходи безпеки та/або форуми для вирішення спорів [9].

Іноземна інвестиційна діяльність в Україні пройшла складний історичний шлях розвитку (табл. 1.1). Інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України незначним чином знизився у 2023 році – до 2,44 балів з 5-ти можливих (2,48 балів у другій половині 2022 року). Такими є результати нової хвилі дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією за аналітичної підтримки Gradus Research. Наразі більшість, а саме 84% опитаних компаній вважають інвестклімат України несприятливим. Втім серед них зменшилась кількість респондентів, що вважають його вкрай несприятливим – з 37% до 24%. Нейтрально оцінюють поточний інвестклімат 7% топ-менеджерів, і ще 9% вважають його скоріше сприятливим. Попри війну 32% інвесторів вважають, що новим інвесторам буде вигідно заходити в Україну (рік тому так вважали 17% респондентів). При цьому 57% опитаних нами компаній, що вже присутні на українському ринку, збираються інвестувати в Україну під час війни, а 79% готові долучатися до процесу відбудови.

Оцінка динаміки інвестклімату за попередній рік залишається стриманою. Майже половина респондентів, а саме 48% вказують на погіршення інвестиційного клімату, 39% вважають, що суттєвих змін не

відбулось, і 13% вважають, що інвестклімат поліпшився. Протягом наступних шести місяців 38% очікують подальшого погіршення ситуації, а 48% вважають, що інвестклімат не зазнає суттєвих змін. Водночас 14% топ-менеджерів прогнозують покращення ситуації у першій половині 2024 року.

Таблиця 1.1

Історичні етапи розвитку іноземної інвестиційної діяльності в Україні

Етапи розвитку	Характеристика етапу
XIX ст.	Перші спільні підприємства у формі акціонерних товариств та концесії в гірничій промисловості на території України
Початок XX ст.	Іноземні інвестори одержали повну свободу для здійснення торгівлі та бізнесу в промисловості
1917-1920 роки	Націоналізація іноземних капіталів
1920-1928 роки	Дозвіл на створення концесій та акціонерних змішаних товариств
1928-1945 роки	Період ліквідації існуючих концесій. Підприємства з іноземним капіталом майже всі були ліквідовані
1945-1980 роки	Практика створення змішаних підприємств при участі держави за кордоном на умовах експорту капіталу
1980-1991 роки	Активний пошук шляхів щодо розвитку спільних підприємств на території України, розробка законодавства про іноземні інвестиції
1991-2000 роки	Розробка інноваційного законодавства про іноземні інвестиції в Україні. Проте вже у 2000 році фактично було порушено державну гарантію щодо внесення змін в законодавство про іноземні інвестиції та скасовано дію пільг
2000-2020 роки	Одержало закріплення визначення понять «іноземне підприємство» та «підприємство з іноземними інвестиціями» в Господарському кодексі України та Класифікаторі організаційно-правових форм господарювання
2020 - і до сьогодні	Визначено організаційні, правові та фінансові засади державної підтримки інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні та утворено спеціальну комісію Верховної Ради України з питань захисту прав інвестора

Примітка. Джерело [56]

Повномасштабна військова агресія росії проти України продовжує очолювати перелік факторів негативного впливу на інвестиційний клімат, на другому та третьому місцях – корупція та слабка судова система. Серед позитивних змін бізнес-лідери найвище оцінили надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, дерегуляційні ініціативи та диджиталізацію державних послуг.

Сучасне нормативно-правове забезпечення державної політики України в сфері відносин з іноземними інвесторами було розпочато в перші дні незалежності з прийняття Закону на захист іноземних інвестицій, який є

чинним до сьогодні. В даний час іноземне інвестування в Україні регулюється десятками нормативних актів, які мають неоднозначні положення, починаючи із визначення поняття «іноземні інвестиції» та закінчуючи умовами, які забезпечують діяльність іноземних інвесторів.

Головним нормативним документом, який визначає іноземні інвестиції в Україні, є ЗУ «Про режим іноземного інвестування». Саме цей закон встановлює основні підходи щодо всіх суттєвих аспектів, які стосуються іноземних інвестицій в Україні [27].

Основні терміни, які визначені Законом, наведено на рис. 1.1

іноземні інвестори	суб'єкти, які провадять інвестиційну діяльність на території України, а саме: юридичні особи, створені відповідно до законодавства іншого, ніж законодавство України; фізичні особи - іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України і не обмежені у дієздатності; іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації; інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визнаються такими відповідно до законодавства України;
іноземні інвестиції	цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту;
підприємство з іноземними інвестиціями	підприємство (організація) будь-якої організаційно-правової форми, створене відповідно до законодавства України, іноземна інвестиція в статутному капіталі якого, за його наявності, становить не менше 10 відсотків.

Примітка. Джерело [27]

Рис. 1.1 Терміни в Законі України «Про режим іноземного інвестування»

Чинне законодавство передбачає, що іноземні інвестиції можуть здійснюватися у вигляді (рис. 1.2):

іноземної валюти, що визнається конвертованою Національним банком України;	валюти України - при реінвестиціях в об'єкт первинного інвестування чи в будь-які інші об'єкти інвестування відповідно до законодавства України за умови сплати податку на прибуток (доходи);	будь-якого рухомого і нерухомого майна та пов'язаних з ним майнових прав;
акцій, облігацій, інших цінних паперів, а також корпоративних прав (прав власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, створеної відповідно до законодавства України або законодавства інших країн), виражених у конвертованій валюті;	грошових вимог та права на вимоги виконання договірних зобов'язань, які гарантовані першокласними банками і мають вартість у конвертованій валюті, підтверджену згідно з законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями;	будь-яких прав інтелектуальної власності, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена згідно з законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями, а також підтверджена експертною оцінкою в Україні, включаючи легалізовані на території України авторські права, права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, ноу-хау тощо;
прав на здійснення господарської діяльності, включаючи права на користування надрами та використання природних ресурсів, наданих відповідно до законодавства або договорів, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена згідно з законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями;	інших цінностей відповідно до законодавства України.	

Примітка. Джерело [27]

Рис. 1.2 Види іноземних інвестицій в Україні

Статут суб'єкта господарювання в Україні при отриманні прямих іноземних інвестицій повинен відображати інформацію, яка стосується розміру отриманих інвестицій, а також повинна відображати порядок утворення оголошеного, власного, статутного, додаткового капіталів, щодо яких отримано такі інвестиції. Зміст статуту також може містити й іншу інформацію, яка вимагається чинним законодавством [60].

Окремим аспектом іноземних інвестицій в українські підприємства є їх оподаткування. Після укладання угод щодо переходу прав власності, а також фактичного здійснення інвестиції, діяльність компанії фактично

розпочинається і підлягає оподаткуванню. Оскільки основним принципом бізнесу є отримання доходу, то одночасно з'являється необхідність сплачувати податки.

Щоб керувати податковою політикою щодо прямих іноземних інвестицій, менеджери компаній можуть покладатися на одну чи декілька економічних моделей чи структур для вивчення можливих каналів впливу. Деякі з них включають: структуру OLI; моделі політики ОЕСР для інвестицій; неокласична модель інвестування та моделі, взяті з нового економічного підходу.

Концепція інвестиційної політики (ОЕСР, 2005 р.), орієнтована на торгівлю та оподаткування у країнах, що розвиваються, країнах з перехідною економікою, пропонує вказівки в десяти сферах політики, включаючи податки, з метою визначення пріоритетів і сприяння розробці ефективної політики. Еклектична парадигма, також відома як модель власності, розташування, інтерналізації або структура OLI, є трирівневою системою оцінки, якої компанії можуть дотримуватися, намагаючись визначити, чи вигідно їм здійснювати прямі іноземні інвестиції (ПІІ). Водночас, кожна країна самостійно визначає, якими підходами інвестиційної та податкової політики користуватися [5].

Сплата податків в Україні регулюється Податковим кодексом та іншими нормативними документами. При цьому суб'єкти, які отримують іноземні інвестиції, мають аналогічні права та обов'язки як й інші платники податків.

Разом з тим, Законом України «Про режим іноземного інвестування» передбачено певні гарантії щодо захисту іноземних інвестицій та іноземних інвесторів (рис. 1.3):

Захист
іноземних
інвестицій

іноземні інвестиції не підлягають націоналізації;

іноземні інвестори мають право на відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду та моральну шкоду, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України чи їх посадовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо іноземного інвестора або підприємства з іноземними інвестиціями;

у разі припинення інвестиційної діяльності іноземний інвестор має право на повернення не пізніше ніж через 6 місяців з дня припинення цієї діяльності своїх інвестицій в натуральній формі або у валюті інвестування в сумі фактичного внеску (враховуючи можливе зменшення статутного капіталу) без сплати мита, а також доходів з цих інвестицій;

іноземним інвесторам після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів гарантується безперешкодний і негайний переказ за кордон їхніх прибутків, доходів та інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах внаслідок здійснення іноземних інвестицій.

Примітка. Джерело [27]

Рис. 1.3 Захист іноземних інвестицій в Україні

Однак зазначені на рис. 1.3 гарантії є формалістичними, але не реальними, тому, як вказує Мироненко В., питання захисту іноземних інвестицій не забезпечує належних гарантій інвестору [37, с. 623-624]. До того ж, багато іноземних фахівців та практиків вважають, що система оподаткування в Україні далека від ідеалу, оскільки у поєднанні з бюрократичними проблемами, відсутністю визначеності у застосуванні правових норм та корупції заважає збільшенню обсягу іноземних інвестицій в економіку країни.

1.2. Іноземні інвестиції у глобальній та національній економіці

Сьогодні компанії все більше розширюють свою діяльність за межі національних кордонів, переміщуючи певні види діяльності в ланцюжку створення вартості за кордон. У компаній є кілька мотивацій для цього. По-перше, вони можуть шукати такі природні чи стратегічні ресурси, як фізичні, фінансові, технологічні чи людські ресурси, які є більш привабливими за кордоном. В інших випадках компанія може просто шукати нових клієнтів. Вона може продавати більше товарів і послуг на міжнародних ринках, ніж удома. Нарешті, компанії шукають шляхи підвищення ефективності для досягнення економії масштабу та витрат. Незалежно від переваг, ці компанії потребують цілісного підходу до міжнародної експансії.

Компанії можуть вибирати з широкого спектру початкових стратегій, виходячи за кордон. Кожен підхід має свої переваги та недоліки. Одними з популярних підходів є експорт, ліцензії, франшиза, стратегічні альянси, спільні підприємства, придбання та інвестиції з нуля. Спільні підприємства, придбання та інвестиції з нуля вимагають значних грошових витрат і великих капіталовкладень. Тому ці механізми вважаються формами іноземних інвестицій.

П відіграють ключову роль у глобалізації, зокрема шляхом «створення прямих, стабільних і довготривалих зв'язків між економіками» та «заохочення передачі технологій і ноу-хау між економіками». Останніми роками П стрімко зросли завдяки поєднанню глобалізації економіки та технологічного прогресу. З розвитком електронної комерції та цифрових технологій компанії тепер можуть охоплювати клієнтів і розширювати свою діяльність у глобальному масштабі. Це призвело до зростання конкуренції та потреби компаній інвестувати на зовнішніх ринках, щоб залишатися попереду.

П мають численні переваги як для інвестиційних компаній, так і для приймаючих країн. Компаніям П надають доступ до нових ринків і клієнтів, допомагають диверсифікувати їхній бізнес і можуть призвести до економії коштів завдяки використанню ефекту масштабу. Для приймаючих країн П

можуть принести вкрай необхідний капітал, надати доступ до нових технологій і методів управління, а також створити робочі місця для місцевих жителів.

Однак ІІ також мають свої проблеми. Деякі приймаючі країни можуть розглядати іноземні інвестиції як загрозу своєму суверенітету чи культурній самобутності. Крім того, можуть бути занепокоєння щодо експлуатації природних ресурсів, впливу на навколишнє середовище та передачі технологій іноземним компаніям. Щоб зменшити ці ризики, багато країн встановили політику та правила, спрямовані на те, щоб ІІ приносили користь як компаніям-інвесторам, так і приймаючій країні.

Глобальні потоки ПІІ в світі впали на 24% у 2022 році до 1286 мільярдів доларів США після значного виведення капіталу телекомунікаційними МНК, що працюють в Люксембурзі. За винятком Люксембургу, глобальні потоки ПІІ в світі скоротилися на 5% у 2022 році порівняно з попереднім роком. Найбільшими реципієнтами ПІІ у 2023 р. були Сполучені Штати (73 мільярди доларів США) та Ірландія (26 мільярдів доларів США); Канада та Бразилія однаково займають третє місце серед найбільших одержувачів ПІІ (15 мільярдів доларів США) [6].

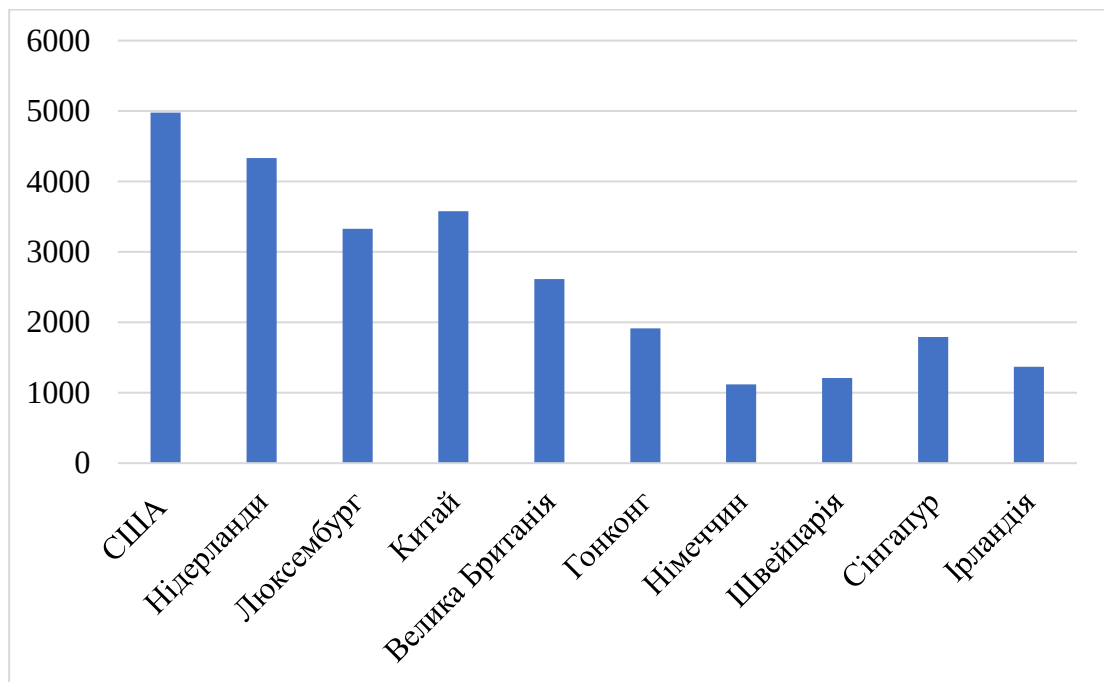
Основними джерелами відтоку ПІІ у всьому світі в 2023 року були Сполучені Штати (110 мільярдів доларів США), Японія (60 мільярдів доларів США) і Китай (53 мільярди доларів США).

Приплив прямих іноземних інвестицій в ОЕСР зріс більш ніж удвічі в третьому кварталі 2023 року порівняно з другим кварталом, частково зумовленим збільшенням негативних рівнів надходження в деяких європейських країнах. Однак загалом за перші дев'ять місяців 2023 року потоки ПІІ до країн ОЕСР були на 25% нижчими за аналогічний період 2022 року [6].

Відтік прямих іноземних інвестицій в ОЕСР також зріс більш ніж удвічі в 2023 року порівняно з попереднім кварталом, частково зумовленим зростанням іноземних інвестицій зі Сполучених Штатів і зростанням негативних рівнів відтоку з Ірландії. Однак за перші дев'ять місяців 2023

року відтік ПІ в ОЕСР був на 11% нижчим за аналогічний період попереднього року.

Потоки ПІ в країни Великої двадцятки, що не входять до ОЕСР, скоротилися на 58% у 2023 в основному через зниження в Китаї, де приплив ПІ впав вперше з 2005 року до від'ємного рівня через рух внутрішньокорпораційних позик. Країни Великої двадцятки, що не входять до ОЕСР, спостерігали зниження припливу ПІ на 53% порівняно з тим самим періодом 2022 року. Відтік ПІ з країн G20, що не входять до ОЕСР, зріс на 7% у 2023 порівняно з 2022 через вищий відтік ПІ з Китаю, що відображає зміни у внутрішньому боргу компаній. Загалом за перші дев'ять місяців 2023 року відтік прямих іноземних інвестицій із країн G20, що не входять до ОЕСР, був на 38% вищим, ніж за перші дев'ять місяців 2022 року [6].

Примітка. Джерело [6]

Рис. 1.4 Найбільші країни-одержувачі прямих іноземних інвестицій у 2023 році (млрд дол. США)

Транскордонні злиття та поглинання сповільнилися, оскільки у 2022 році було укладено менше угод, можливо, у відповідь на жорсткіше

фінансове середовище, триваючі геополітичні виклики та занепокоєння щодо наближення рецесії.

Глобальне середовище для міжнародного бізнесу та транскордонних інвестицій залишається складним у 2023 році. Хоча економічні перешкоди, які сформували інвестиційні тенденції у 2022 році, дещо вщухли, вони не зникли. Ціни на товари, які різко зросли під час війни в Україні, знизилися, але війна триває, а геополітична напруженість все ще висока. Останні потрясіння у фінансовому секторі в деяких розвинених країнах посилюють невпевненість інвесторів. У країнах, що розвиваються, високий рівень боргу обмежує фінансовий простір. ЮНКТАД очікує, що у 2023 році тенденція до зниження глобальних ПІІ збережеться.

Перші показники підтверджують негативний прогноз ПІІ: проектна діяльність ПІІ в першому кварталі 2023 року показує, що інвестори невпевнені та не схильні до ризику. За попередніми даними, кількість угод з міжнародного проектного фінансування в першому кварталі 2023 року значно скоротилася; транскордонна активність М&А також сповільнилася.

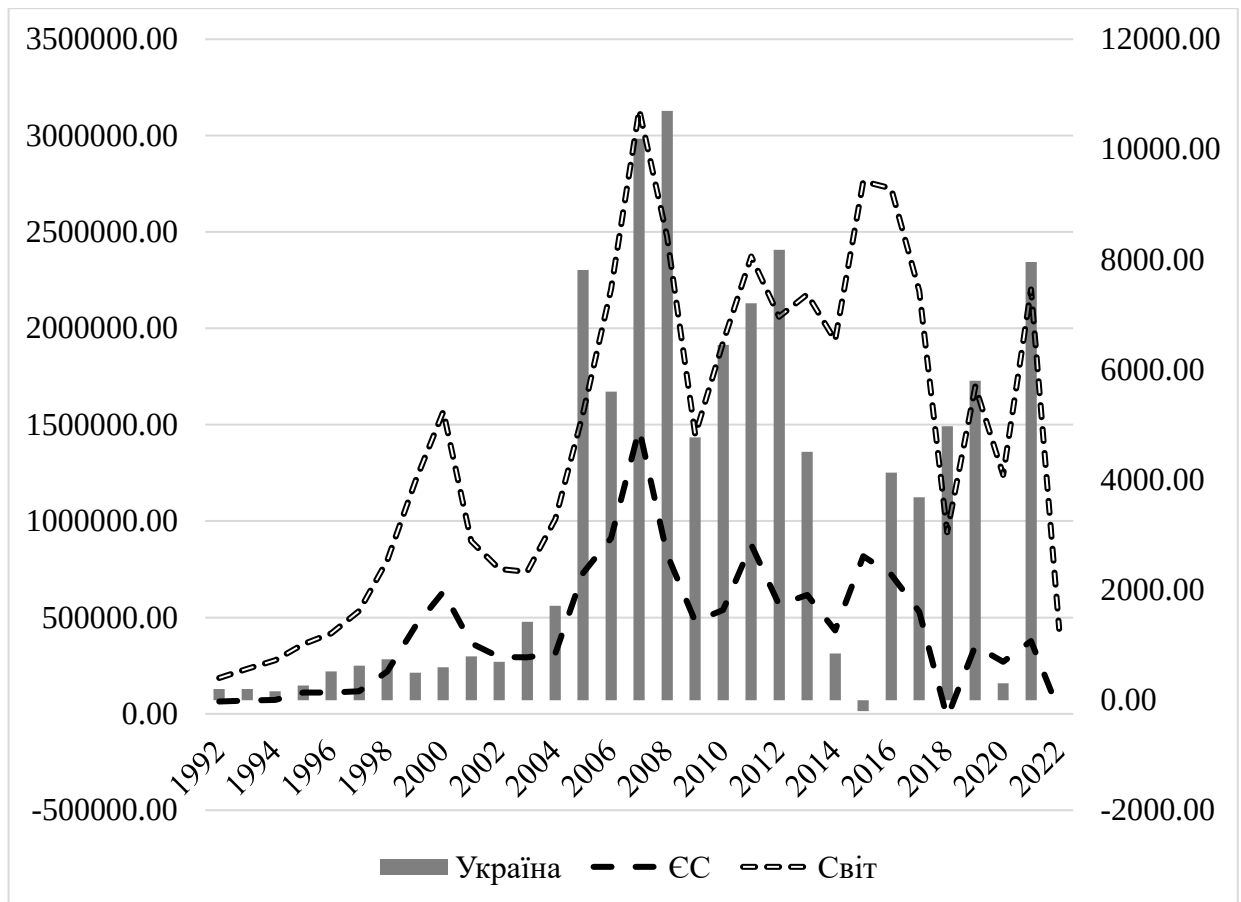
Таблиця 1.2

Темпи зростання світового ВВП, капіталовкладень, торгівлі та ПІІ,
2020–2023 рр. (%)

Змінна	Роки			
	2020	2021	2022	2023а
ВВП	-2.8	6.3	3.4	2.8
Торгівля	-7.8	10.6	5.1	2.4
GFCF	-2.5	8.0	-2.4	2.4
ПІІ	-43.7	53.7	-12.4	-
Вартість ПІІ (трильйони доларів)	1.0	1.5	1.3	-

Проте перспективи інвестиційної діяльності з нуля залишалися позитивними у 2023 році. Хоча оголошені капітальні витрати зросли в розвинутих країнах, а також у країнах із економікою, що розвивається, кількість проектів все ще залишалася нижчою за рівень до пандемії.

Прямі іноземні інвестиції в Україну зросли на 167,0 млн дол. США в березні 2023 року порівняно зі зростанням на 207,0 млн дол. США в попередньому місяці. Дані досягли історичного максимуму в 1,1 млрд доларів США в травні 2015 року та рекордно низького рівня в -1,2 млрд доларів США в березні 2015 року [6].

Примітка. Джерело [6]

Рис. 1.5. Інвестиції в Україні, ЄС та світі за 1992-2022 роки (млн. дол США)

Тенденції ПІІ в світі та ЄС є досить схожими та відображають розвиток світової економіки. Водночас на ПІІ в країні суттєво впливає економічна та політична ситуація. Згідно з останніми звітами України, у лютому 2023 року Національний Банк зафіксував дефіцит у розмірі 216,0 млн доларів США.

У лютому 2023 року прямі інвестиції України за кордон зросли на 6,0 млн дол. Іноземні портфельні інвестиції впали на 158,0 млн доларів США в березні 2023 року. У грудні 2022 року номінальний ВВП України становив 44,4 млрд доларів.

1.3. Особливості та завдання обліку операцій з іноземними інвестиціями

Особливості обліку операцій з іноземними інвестиціями українських компаній визначаються низкою правових, економічних та регуляторних факторів. Ці операції включають прямі інвестиції в закордонні активи, придбання цінних паперів іноземних компаній, а також участь у міжнародних спільних підприємствах і проектах. Для забезпечення правильного обліку та звітності компанії повинні дотримуватися як вітчизняних стандартів, так і міжнародних норм, якщо вони діють на зовнішніх ринках. Ось основні аспекти, які слід враховувати:

1. Визначення іноземних інвестицій: іноземні інвестиції можуть класифікуватися як прямі або портфельні. Прямі інвестиції зазвичай включають створення або придбання компаній за кордоном, а портфельні інвестиції пов'язані з купівлею акцій чи облігацій іноземних емітентів. Класифікація впливає на методи обліку та податкові наслідки.

2. Облік валютних операцій: при веденні обліку іноземних інвестицій необхідно враховувати валютні ризики. Згідно з П(С)БО, доходи і витрати в іноземній валюті повинні перераховуватися в національну валюту за курсом Національного банку України на дату виникнення операції. Різниці, які виникають внаслідок коливань курсу, відображаються у фінансових результатах.

3. Застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ): для компаній, що залучені у міжнародну діяльність і прагнуть залучити іноземне фінансування, може бути корисним або необхідним вести облік згідно з МСФЗ. Це забезпечує прозорість і порівняльність фінансових звітів для іноземних інвесторів та партнерів.

4. Податкові аспекти: іноземні інвестиції можуть суттєво впливати на податкові зобов'язання компанії. Необхідно враховувати податкові наслідки податку з іноземних інвестицій та потенційну можливість застосування угод про уникнення подвійного оподаткування. Також важливо враховувати ПДВ та інші місцеві податки при реалізації інвестиційних проектів за кордоном.

5. Звітність та розкриття інформації: згідно з вимогами українського законодавства та стандартів МСФЗ, компанії мають розкривати інформацію про іноземні інвестиції в своїх річних звітах. Це включає інформацію про структуру власності, фінансовий стан іноземних дочірніх компаній та вплив іноземних операцій на фінансовий стан материнської компанії.

Врахування цих аспектів є критично важливим для ефективного управління іноземними інвестиціями та виконання вимог українського законодавства. Звернення до досвіду професіоналів, таких як кваліфіковані бухгалтери, міжнародні податкові консультанти та юридичні радники, може забезпечити належне дотримання норм та оптимізацію фінансових результатів.

Завдання бухгалтерського обліку операцій з іноземними інвестиціями українських компаній включають комплекс заходів, які спрямовані на точне відображення фінансових операцій у міжнародному контексті. Основна мета – забезпечення достовірності фінансової інформації, відповідність регуляторним стандартам та оптимальне управління ресурсами. Для досягнення цих цілей, облік іноземних інвестицій передбачає наступні ключові завдання:

1. Регулювання інформації.

- Фіксація даних: Забезпечення точної та своєчасної реєстрації усіх транзакцій, пов'язаних з іноземними інвестиціями.
- Перевірка документів: Аналіз документації на предмет її відповідності міжнародним стандартам та українському законодавству.

2. Ведення валютного обліку.

- Облік валютних переказів: Контроль за переміщеннями коштів у іноземній валюті та їх відображення у бухгалтерському обліку.
- Захист від валютних ризиків: Застосування фінансових інструментів для хеджування ризиків, пов'язаних з валютними коливаннями.

3. Адаптація до міжнародних стандартів.

- Інтеграція МСФЗ: Перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності для забезпечення прозорості та порівнянності фінансових звітів.
- Міжнародна звітність: Підготовка звітів, які відповідають вимогам міжнародних інвесторів та кредитних інституцій.

4. Комплексне податкове планування.

- Оптимізація податкових зобов'язань: Використання податкових угод між країнами для мінімізації податкового навантаження.
- Податкові декларації: Підготовка та подання необхідних податкових звітів у відповідності до вимог як українського, так і міжнародного законодавства.

5. Аудит та контроль.

- Внутрішній аудит: Проведення регулярних перевірок для оцінки адекватності фінансового обліку та виявлення можливих помилок або зловживань.
- Зовнішній аудит: Залучення незалежних аудиторських компаній для верифікації фінансових звітів та підтвердження їх відповідності встановленим стандартам.

Ефективне виконання цих завдань допоможе українським компаніям не тільки вести точний облік іноземних інвестицій, але й підтримувати фінансову стабільність, оптимізувати податкове навантаження та покращувати інвестиційний клімат на міжнародному рівні.

Висновки до розділу 1

Наявність іноземних інвестицій є одним із вирішальних факторів успішності підприємства, особливо якщо мова йде про мультинаціональну або ж транснаціональну компанію (корпорацію) чи підприємство-учасника міжнародної діяльності.

Іноземні інвестиції регулюються внутрішнім законодавством (країни-інвестора та країни-реципієнта), а також міжнародним законодавством. Національні інвестиційні кодекси зазвичай містять положення щодо залучення ІІ та захисту прямих інвесторів, такі як обіцянки національного режиму, режиму найбільшого сприяння, податкові пільги, заходи безпеки та/або форуми для вирішення спорів. Водночас іноземні інвестиції як вид діяльності є одними з найскладніших та водночас дуже ризикованих способів вкладання фінансових та нефінансових ресурсів.

Сучасне нормативно-правове забезпечення державної політики України в сфері відносин з іноземними інвесторами було розпочато в перші дні незалежності з прийняття Закону на захист іноземних інвестицій, який є чинним до сьогодні. В даний час іноземне інвестування в Україні регулюється десятками нормативних актів, які мають неоднозначні положення, починаючи із визначення поняття «іноземні інвестиції» та закінчуючи умовами, які забезпечують діяльність іноземних інвесторів.

Особливості та завдання обліку операцій з іноземними інвестиціями українських компаній визначаються низкою правових, економічних та регуляторних факторів. Ці операції включають прямі інвестиції в закордонні активи, придбання цінних паперів іноземних компаній, а також участь у міжнародних спільних підприємствах і проектах. Для забезпечення правильного обліку та звітності компанії повинні дотримуватися як вітчизняних стандартів, так і міжнародних норм, якщо вони діють на зовнішніх ринках.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

2.1. Облік операцій з іноземними інвестиціями українських компаній

Іноземні інвестиції як вид діяльності є одними з найскладніших та водночас дуже ризикованих способів вкладання фінансових та нефінансових ресурсів. «Проблеми виникли під час здійснення обліку іноземних інвестицій, адже протиріччя закладені вже у формулюванні моделей за окремими видами бухгалтерського обліку» [47, с. 308.].

Будь-які іноземні інвестиції та інвестиції українських партнерів, зокрема й внески до власного (статутного) капіталу підприємства, які отримано в іноземній валюті та/або у валюті України, за домовленістю сторін угоди про інвестування оцінюються виходячи з цін міжнародних ринків або валютного ринку України. Перераховувати суми інвестиційних внесків, які отримано в іноземній валюті, у національну валюту необхідно за офіційним курсом валюти, який визначено Нацбанком України [27].

«Враховуючи специфіку здійснення інвестиційної діяльності, виникають певні особливості обліку іноземних інвестицій, їхньої оцінки з урахуванням того, що вони здійснюються коштами в іноземній валюті, будівлями і спорудами, обладнанням, сировиною, роботами й послугами, нематеріальними активами (ноу-хау, товарними знаками, правами на користування природними ресурсами – концесіями, програмним забезпеченням, технологіями тощо), акціями, облігаціями, майновими правами» [22, с. 374].

На основі первинних документів, які свідчать про інвестиції іноземних інвесторів, «таких як платіжні доручення про перерахування валюти, акти про виконані роботи та надані послуги, накладні на товари та акти про передачу нематеріальних активів, можна визначити вартість інвестицій, використовуючи експертні оцінки та ціни міжнародних ринків» [22, с. 374].

Іноземний інвестор може переказувати іноземну валюту в Україну, щоб інвестувати, на інвестиційні, поточні та умовне зберігання (ескроу) рахунки, відкриті в банках України або прямо на поточний рахунок резидента.

Бухгалтерський облік відображає частку іноземних інвестицій у формуванні власного (статутного) капіталу за дебетом рах.46 «Неоплачений капітал» і кредитом субрах.401 «Статутний капітал». Інвестиції, які були зараховані на рахунок, відображують за дебетом субрах.312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» і кредитом рах.46 «Неоплачений капітал». На дату зарахування II також необхідно визначати і відображати курсову різницю (дебет субрах.974 «Втрати від неопераційних курсових різниць» або кредит субрах.744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»). Отже, оскільки заборгованість іноземних інвесторів є монетарною статтею, коли курс валюти змінюється, виникає курсова різниця у частині внесків в іноземній валюті на поточний рахунок у банку. Внески в негрошовій формі вважаються немонетарною статтею, тому вони оцінюються за фактичним курсом іноземної валюти на дату підписання установчих документів, і тут немає курсової різниці.

«Внесок засновника-нерезидента до статутного капіталу фіксують у статутних документах у гривні за курсом НБУ. Він не підлягає подальшій переоцінці у зв'язку зі зміною курсу інвалют. Тобто на розмір частки у статутному капіталі (субрахунок 401) зміни валютних курсів не впливають» [29].

Зауважимо, що такий підхід відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та НП(С)БО, які стосуються операцій в іноземній валюті. Тобто, даний аспект стосовно необхідності перерахунку валюти іноземних інвестицій є досить добре врегульований законодавством України.

Згідно з П(С)БО12 «Фінансові інвестиції», інвестиції інвесторів спочатку оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю. Спосіб інвестування (придбання цінних паперів за кошти,

обмін їх на цінні папери власної емісії або обмін цінних паперів на інші активи) визначає особливості подальшої оцінки таких інвестицій (рис. 2.1.).

Шляхом придбання за кошти	Ціна придбання, комісійні винагороди, мито, податки, збори, обов'язкові платежі та інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням фінансової інвестиції
Шляхом обміну на цінні папери власної емісії	Справедлива вартість переданих цінних паперів
Шляхом обміну на інші активи	Справедлива вартість таких активів

Рис. 2.1. Оцінки фінансових інвестицій залежно від способу інвестування

Водночас, як зауважує Махота А. «У разі придбання фінансових інвестицій за кошти первісну їх вартість становить сукупність витрат, понесених інвестором у зв'язку з їх придбанням, в інших випадках визначення первісної вартості фінансових інвестицій ускладнюється необхідністю визначення їх справедливої вартості» [36].

На думку Н.В. Глебової, іноземні інвестиції «можуть бути як джерелом вагомих прибутків, так й збитків. Така ситуація обумовлює суттєві складнощі процесі бухгалтерського обліку та аудиту, а також необхідність поліпшення їх регулювання та підвищення управлінської ролі обліку, контролю та аудиту в процесі інвестиційної діяльності та ризику валютних операцій» [22, с. 373–375]. Тому окремої уваги потребує розрахунок інвестиційного прибутку.

Чинним в Україні законодавством передбачено, що сума доходу, який отримано від відчуження інвестиційних активів (за межами України) визначається у такому порядку (рис. 2.2.):

Рис. 2.2. Порядок розрахунку інвестиційного прибутку або збитку

Виходячи з інформації на рис. 2.2, порядок розрахунку інвестиційного прибутку/збитку буде таким:

1. Визначається загальна сума доходу у гривневому еквіваленті, який отримано від продажу інвестиційного активу за курсом НБУ на дату здійснення такої операції або ж продажу;
2. Визначається загальна сума всіх понесених витрат у гривневому еквіваленті щодо придбання інвестиційного активу;
3. Визначається інвестиційний прибуток/збиток, тобто фінансовий результат від операції з інвестиційними активами.

Отриманий інвестиційний прибуток/збиток декларується у щорічній «Податковій декларації про майновий стан та доходи» до 30 квітня наступного за звітним року. Отож, платники податків, що отримали за кордоном дохід від операцій з інвестиційними активами зобов'язані, як податкові резиденти дотримуватися порядку декларування із застосуванням окремого додатку Ф1 до податкової декларації. При цьому у випадку отримання інвестиційного збитку, надається можливість його перенесення до наступного періоду, тобто врахування у податковій декларації на наступний календарний рік.

Вагомою складовою щодо розкриття інформації про іноземні інвестиції (як й про інші види інвестицій) є внутрішня корпоративна політика підприємства з іноземними інвестиціями, внутрішня та зовнішня звітність, відкрита інформація, яку оприлюднює компанія. Такий підхід до відкритості даних про ІІ є надзвичайно важливим з точки зору транспарентності та

привабливості для інвесторів, оскільки інформація про ПП впливатиме на рішення користувачів, а також імідж підприємства.

Бухгалтерський облік іноземних надходжень в українські підприємства у вигляді інвестицій повинен відповідати вимогам НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Для визначеної законодавством категорії підприємств облік іноземних інвестицій також регламентується відповідними міжнародними стандартами фінансової звітності. На думку Гордополова В. Ю. та Тростенюка Т. М.: «міжнародні та національні стандарти обліку та звітності визначають аналогічні методи оцінки надходження фінансових інвестицій в залежності від їх видів, водночас підхід до класифікації інвестицій відрізняється» [23, с. 22–30.]. Науковці зауважують, що саме МСФЗ мають більше деталізовану інформацію, яка пов'язана з вибором методу оцінки об'єктів бухгалтерського обліку в цілому та іноземних інвестицій зокрема.

В окремих дослідженнях науковці звертають особливу увагу на наявність відмінностей між національними обліковими та міжнародними стандартами. Ці відмінності, крім інших аспектів, полягають «у первісній оцінці фінансових інвестицій в системі бухгалтерського обліку. Зокрема, за національним П(С)БО12 оцінка фінансових інвестиції на дату балансу здійснюється використанням одного з трьох методів:

1. справедлива вартість;
2. амортизована собівартість;
3. метод участі в капіталі» [23, с. 22–30.].

Водночас, чинні МСФЗ пропонують для використання підприємствами лише двох методів: амортизована вартість або справедлива вартість. Тобто, в даному питанні «спостерігається неузгодженість між національними та міжнародними вимогами, що може негативно впливати на облікове забезпечення діяльності компаній, які отримують іноземні інвестиції та є учасниками міжнародного бізнесу» [20].

Для визначення фінансового результату від інвестицій компанії повинні обирати між методом «доходи-витрати» та методом «прибуток-збиток». Різниця між ними полягає в тому, що операцією з власністю є

операція саме з формування статутного капіталу. А при виникненні заборгованості виникає «дебіторська заборгованість» власника, оцінка якої вже є іншою обліковою транзакцією, пов'язаною зі зміною курсу валют і виконанням вимог НП(С)БО та МСБО 21.

За висновком А. Крамаренко «в разі відображення курсових витрат у складі капіталу, аудитори можуть їх перекваліфікувати до складу доходів і витрат компанії» [30, с. 37].

Розглянемо облікові аспекти відображення курсових різниць з урахуванням вимог чинного законодавства, НП(С)БО та МСФЗ (рис. 2.3):

Рис. 2.3. Облік курсових різниць при надходженні іноземних інвестицій згідно з НП(С)БО та МСФЗ

Для оптимізації облікового забезпечення операцій з іноземними інвестиціями, моделюючи процес вибору об'єктів бухгалтерського обліку в залежності від типу та форми іноземних інвестицій.

2.2. Облік іноземних інвестицій American Airlines Group Inc.

American Airlines Group Inc. (AAG), корпорація штату Делавер, є холдинговою компанією, а її основними дочірніми компаніями є American Airlines, Inc., Envoy Aviation Group Inc., PSA Airlines, Inc. і Piedmont Airlines, Inc.

Перше, на що звертає увагу Edward M. Graham, що «Іноземні інвестиції з бухгалтерської точки зору є не зовсім правильним терміном. Прямі іноземні інвестиції не є ані в бухгалтерському сенсі, незалежно від того, чи йдеться про фінансовий облік чи облік платіжного балансу, ані в економічному сенсі справді «інвестиціями» [9].

Для цілей бухгалтерського обліку іноземні інвестиції мають місце, коли збільшується балансова вартість чистої вартості П, контрольованих інвесторами в країні, відмінній від країни, в якій інвестиції зареєстровані на законних підставах. Як зазначалося вище, у більшості випадків такі «інвестиції» фактично є дочірньою компанією багатонаціональної корпорації. Сама дочірня компанія зазвичай є поточним бізнесом під управлінським контролем материнської фірми. У балансі дочірнього підприємства чистий капітал дочірнього підприємства – це просто вартість активів підприємства за вирахуванням зобов'язань перед особами, які не є власниками підприємства.

Таким чином, з точки зору дочірньої компанії, іноземні інвестиції є джерелом коштів, а не використання коштів. Крім того, це лише одне з можливих джерел. Інші включають запозичення від місцевих або міжнародних кредиторів, крім іноземних власників дочірньої компанії, і, якщо іноземна материнська компанія не володіє 100% власності, залучення власного капіталу від місцевих міноритарних акціонерів. Капітальні витрати дочірнього підприємства, які приблизно відповідають концепції реальних

інвестицій, на думку науковців-економістів, є використанням коштів. З цього випливає, що потоки прямих іноземних інвестицій не обов'язково відповідають реальному накопиченню капіталу, створеного дочірніми компаніями транснаціональних корпорацій.

Облік інвестицій в іноземній валюті American Airlines Group Inc. залежить від класифікації за ASC 320 «Інвестиції – боргові цінні папери» або ASC 321 «Інвестиції – пайові цінні папери», а також від того, чи визначено це як монетарний чи немонетарний актив. Боргові цінні папери, класифіковані як утримувані до погашення, вважаються монетарними активами; сума, яка має бути отримана на момент погашення, є фіксованою і не залежить від майбутніх цін.

Боргові цінні папери, класифіковані як наявні для продажу або торгівлі American Airlines Group Inc., вважаються немонетарними активами; сума, яку потрібно отримати, залежить від майбутніх цін. Подібним чином інвестиції в цінні папери в рамках сфери застосування ASC 321 вважаються немонетарними активами.

Незважаючи на те, що певні боргові та пайові цінні папери, деноміновані в іноземній валюті, вважаються немонетарними активами, ASC 320 і ASC 321 вимагають, щоб вони оцінювалися за справедливою вартістю кожного звітного періоду. Зміни справедливої вартості інвестицій, деномінованих в іноземній валюті, класифікованих як наявні для продажу, внаслідок змін обмінних курсів іноземної валюти American Airlines Group Inc. включають до іншого сукупного доходу. Зміни справедливої вартості боргових цінних паперів, класифікованих як торгові та пайові цінні папери (що включає зміни внаслідок змін обмінних курсів іноземної валюти), слід визнавати у звіті про прибутки та збитки корпорації AAG.

Таблиця 2.1 підсумовує подальшу оцінку певних інвестиційних цінних паперів, деномінованих в іноземній валюті.

Таблиця 2.1

Оцінка інвестиційних цінних паперів, деномінованих в іноземній валюті
корпорації ААГ

Класифікація	Монетарний / немонетарний	Бухгалтерський облік	Обробка змін курсу іноземної валюти
Утримувані до погашення (боргові цінні папери)	Грошовий	Оцінюється за амортизованою вартістю	Прибуток або збиток від операції в іноземній валюті визнається у звіті про фінансові результати
Доступні для продажу (боргові цінні папери)	Немонетарний	Оцінюється за справедливою вартістю зі змінами справедливої вартості, за винятком суми, відображеної в резерві на покриття кредитних збитків, відображеного в іншому сукупному доході. Суми, пов'язані з кредитними збитками, обліковуються як витрати на кредитні збитки.	Зміни справедливої вартості, пов'язані зі змінами обмінного курсу між іноземною валютою та функціональною валютою, визнаються разом з іншими змінами справедливої вартості в іншому сукупному доході
Торгівля (боргові цінні папери)	Немонетарний	Оцінюється за справедливою вартістю з відображенням змін у вартості у звіті про прибутки та збитки	Зміни справедливої вартості, пов'язані зі змінами обмінного курсу між іноземною валютою та функціональною валютою, визнаються у звіті про прибутки та збитки разом з іншими змінами справедливої вартості
Пайові цінні папери	Немонетарний	Оцінюється за справедливою вартістю з відображенням змін у вартості у звіті про прибутки та збитки	Зміни справедливої вартості, пов'язані зі змінами обмінного курсу між іноземною валютою та функціональною валютою, визнаються разом з іншими змінами справедливої вартості у звіті про фінансові результати

Пайові цінні папери можуть бути представлені за первісною вартістю за вирахуванням знецінення, якщо застосовується альтернативний метод оцінки. Згідно з цим, слід використовувати історичну ставку на момент придбання, доки не відбудеться подія повторного вимірювання. Якщо балансова вартість коригується через знецінення або спостережувану зміну ціни, справедливую вартість інструмента слід відображати у функціональній валюті суб'єкта

господарювання, що звітує, на основі спот-курсів, що діють на момент переоцінки.

Приклад 1. Облік інвестиційних цінних паперів, деномінованих в іноземній валюті, класифікованих як утримувані до погашення.

1 жовтня 2022 р. корпорація ААГ сплачує 95 000 євро за 10-річну облігацію, випущену Deutsche AG, номінальною вартістю 100 000 євро. Облігація виплачує купон у розмірі 7,00% кожні півроку. Оскільки ААГ купила облігацію зі знижкою, її ефективна процентна ставка становить 7,736%. ААГ визначає свої облігації Deutsche AG як утримувані до погашення. У наведеній нижче таблиці підсумовано обмінний курс на дату, коли ААГ придбала облігацію Deutsche AG, і на дату її фінансової звітності, а також середній обмінний курс за звітний період.

Таблиця 2.2

Обмінний курс для обліку інвестиційних цінних паперів

Дата	Курс валюти
1 жовтня 2022 р	1 євро = 1,499252 долара США
31 грудня 2022 р	1 євро = 1,401 доларів США
Середній обмінний курс за 4 кв. 2022 р	1 євро = 1,449 доларів США

ААГ зафіксувала купівлю облігацій Deutsche AG у її функціональній валюті за обмінним курсом на дату купівлі.

$$95\,000 \text{ євро} \times (1 \text{ євро} / 1,499252 \text{ долара США}) = 142\,429 \text{ доларів США}$$

Нижче наведено спрощену таблицю 2.3 амортизації облігацій у євро, яка показує початкову покупку 1 жовтня 2022 року та амортизацію з нарахуванням відсотків і дисконту за період, що закінчився 31 грудня 2022 року.

Таблиця 2.3

Амортизація інвестиційних цінних паперів

	Баланс на 01.10.2022 р	Щоквартальні записи	Баланс станом на 31.12.2022 р
Основна сума облігації	100 000 євро		100 000 євро
Знижка	5000 євро		4913 євро
Дисконтна амортизація		87 євро	
Нарахування відсотків		1750 євро	
Балансова вартість	95 000 євро		95 087 євро

Щоб підготувати свою фінансову звітність на 31 грудня 2022 року AAG спочатку фіксує нарахування відсотків та амортизацію дисконту за її облігаціями Deutsche AG, використовуючи середній обмінний курс за 4 квартал 2022 року.

Таблиця 2.4

Облік амортизації інвестиційних цінних паперів

	Дебет	Кредит
Нараховані відсотки до отримання	2536 доларів США	
Інвестиції в цінні папери, що утримуються до погашення	127 доларів США	
Процентний дохід		2536 доларів США
Процентний дохід (дисконтна амортизація)		127 доларів США

Для запису нарахованих відсотків у розмірі 1750 євро та амортизації дисконту облігацій у розмірі 87 євро за середнім обмінним курсом протягом кварталу (1 євро = 1,449 доларів США).

Оскільки нараховані відсотки та цінні папери, що утримуються до погашення, є монетарними активами, їх слід оцінювати за курсом на 31 грудня 2022 року. Різниця між нарахованими відсотками, облікованими за середнім обмінним курсом, і залишком нарахованих відсотків за обмінним курсом на 31 грудня 2022 року відображається у звіті про фінансові результати як прибуток або збиток від операції в іноземній валюті (Табл. 2.5.).

Таблиця 2.5

Фінансовий результат валютної операції
(нараховані відсотки та цінні папери)

Нараховані відсотки 31.12. (євро)	Курс валюти	Нараховані відсотки 31.12. (дол. США)	Баланс зареєстрованих нарахованих відсотків (дол. США)	Прибуток/(збиток) валютної операції
1750 євро	1 євро = 1,401 доларів США	2452 доларів США	2536 доларів США	(84 долари США)

У результаті нарахування відсотків за обмінним курсом станом на 31 грудня 2022 року American Airlines Group Inc. буде записано таке коригування:

Дт Збиток за операціями в іноземній валюті

Кт Нараховані відсотки до отримання 84 долари США

Щоб записати різницю між нарахуванням відсотків у розмірі 1750 євро за середнім обмінним курсом протягом кварталу (1 євро = 1,449 долара США) та обмінним курсом на кінець періоду (1 євро = 1,401 долара США).

Облігацію було класифіковано як утримуваний до погашення цінний папір, який є монетарним активом і повинен оцінюватися за курсом спот на 31 грудня 2022 року. Коригувальний запис відображається у звіті про фінансові результати American Airlines Group Inc. як прибуток або збиток від операції в іноземній валюті.

Таблиця 2.6

Фінансовий результат валютної операції (інвестиційних облігацій)

Балансова вартість облігацій на 31.12. (євро)	Курс валюти	Балансова вартість облігацій на 31.12. (дол. США)	Зареєстрована балансова вартість облігацій (дол. США)	Прибуток/(збиток) валютної операції
95 087 євро	1 євро = 1,401 доларів США	133 217 доларів США	142 556 доларів США	(9338 доларів США)

У результаті оцінки балансової вартості облігації за обмінним курсом станом на 31 грудня 2022 року було б зафіксовано таке коригування для запису збитку від операції в іноземній валюті в результаті оцінки облігації за обмінним курсом на кінець періоду:

Дт Збиток за операціями в іноземній валюті

Кт Інвестиції в цінні папери, що утримуються до погашення 9338 дол. США

Приклад 2. Облік інвестиційних цінних паперів, деномінованих в іноземній валюті, класифікованих як наявні для продажу

1 жовтня 2022 року American Airlines Group Inc. сплачує 1 400 000 японських єн (JPY) за 10-річну облігацію, випущену Nikkei Corp, номінальною вартістю 1 400 000 JPY. За облігацією виплачується купон у розмірі 5,00% кожні півроку 30 березня та 30 вересня American Airlines Group Inc. визначає свої облігації Nikkei Corp як доступні для продажу.

American Airlines Group Inc. випускає річну фінансову звітність станом на 31 грудня 2022 року. USA Corp продає свої облігації Nikkei Corp 31 січня 2023 року за 1 225 000 JPY плюс 23 333 JPY у вигляді нарахованих відсотків.

У таблиці 2.7 підсумовано чисту справедливу вартість (тобто без урахування нарахованих відсотків) облігацій Nikkei Corp в японських ієнах і доларах США на основі обмінного курсу, що діяв на дату придбання облігації American Airlines Group Inc., дату річного фінансового звіту звітності та дату продажу облігації. У Nikkei Corp немає жодних проблем, пов'язаних з кредитуванням. Середній обмінний курс протягом 4 кварталу 2022 року становить 1 єна = 0,014 долара США, а за січень 2023 року середній курс становить 1 єна = 0,012 долара США.

Таблиця 2.7

Розрахунок чистої справедливої вартості інвестиційних облігацій

Дата	Справедлива вартість облігацій Nikkei Corp (JPY)	Курс валюти	Справедлива вартість облігацій Nikkei Corp (USD)
1 жовтня 2022 р	1 400 000 ієн	1 JPY = 0,010 доларів США	14 000 доларів США
31 грудня 2022 р	1350 000 ієн	1 JPY = 0,017 долара США	22 950 доларів США
31 січня 2023 р	1 225 000 ієн	1 JPY = 0,011 долара США	13 475 доларів США

American Airlines Group Inc. зареєструвала купівлю облігацій Nikkei Corp у її функціональній валюті за обмінним курсом на дату придбання.

Дт Інвестиції в цінні папери, наявні для продажу

Кт Готівка

14 000 доларів США

Щоб записати облігацію Nikkei Corp у доларах США за курсом обміну на дату придбання: 1 йєна = 0,010 долара США.

Щоб підготувати свою фінансову звітність на 31 грудня 2022 року, American Airlines Group Inc. спочатку зафіксує нарахування відсотків і визнає процентний дохід за своїми облігаціями Nikkei Corp, використовуючи середній обмінний курс за 4 квартал 2022 року.

Дт Нараховані відсотки до отримання

Кт Процентний дохід

245 доларів США

Для запису квартальних нарахованих відсотків у розмірі 17 500 ієн за середнім обмінним курсом протягом кварталу (1 ієна = 0,014 дол. США). Виплати купону за облігаціями здійснюються кожні півроку $((1\,400\,000 \text{ ієн} \times 0,05) / 4) = 17\,500 \text{ ієн}$ за один квартал

Оскільки нараховані відсотки за цінними паперами, наявними для продажу, є монетарними активами, їх слід оцінювати за курсом на 31 грудня 2022 року. Різниця між нарахованими відсотками, облікованими за середнім обмінним курсом для визнання процентного доходу, та залишком нарахованих відсотків за обмінним курсом на 31 грудня 2022 року відображається у звіті про фінансові результати як прибуток або збиток від операції в іноземній валюті.

У результаті вимірювання нарахування відсотків за обмінним курсом станом на 31 грудня 2022 року буде записано таке коригування:

Дт Нараховані відсотки до отримання

Кт Прибутки та збитки від операцій в іноземній валюті 53 долари США

Щоб записати різницю між вимірюванням щоквартального нарахування відсотків у розмірі 17 500 ієн за середнім обмінним курсом протягом кварталу (1 ієна = 0,014 долара США) та обмінним курсом на кінець періоду (1 ієна = 0,017 долара США). Потім American Airlines Group Inc. зробила запис, щоб визнати різницю між балансом у доларах США на 31 грудня 2022 року та балансом у доларах США на 1 жовтня 2022 року, тобто на дату придбання. Взаємозалік буде відображено в іншому сукупному доході як нереалізований прибуток від інвестиційних цінних паперів.

Таблиця 2.8

Розрахунок чистої балансової вартості інвестиційних облігацій

Дата	Справедлива вартість (JPY)	Курс валюти	Балансова вартість (USD)	Накопичений баланс OCI (USD)
10.01.	1 400 000 ієн	1 JPY = 0,010 доларів США	14 000 доларів США	0 доларів США
31.12.	1 350 000 ієн	1 JPY = 0,017 долара США	22 950 доларів США	8950 доларів США

Щоб зареєструвати продаж облігацій Nikkei Corp 31 січня 2023 року, American Airlines Group Inc. повинна спочатку визнати процентний дохід у розмірі 5833 JPY за місяць січень 2023 року, використовуючи середній обмінний курс за місяць. Потім він має відкоригувати повну суму нарахованих відсотків до отримання в розмірі 23 333 JPY (17 500 JPY (298 доларів США) плюс 5 833 JPY (70 доларів США)) до обмінного курсу долара США на дату продажу. Тоді Nikkei Corp має записати запис, щоб визнати різницю між ціною

продажу облігації 31 січня 2023 року та балансовою вартістю 31 грудня 2022 року.

Дт Нараховані відсотки до отримання

Кт Процентний дохід

70 доларів США

Для запису нарахованих відсотків за один місяць у розмірі 5833 ієни за середнім обмінним курсом на 20 січня (1 ієна = 0,012 долара США). Виплати облігацій кожні півроку становлять 35 000 JPY /6 = 5 833 JPY.

Дт Збиток за операціями в іноземній валюті

Кт Нараховані відсотки до отримання

111 доларів США

Для запису різниці між нарахуванням відсотків 31 січня 2023 у розмірі 23 333 JPY за обмінним курсом 31 січня 2022 (1 JPY = 0,011 USD) у 257 доларів США та його балансовою вартістю 368 доларів США (245 USD + 53 USD + 70 USD).

Таблиця 2.9

Розрахунок вартості інвестиційних облігацій

Дата	Справедлива вартість (JPY)	Курс валюти	Балансова вартість (USD)	Накопичений баланс OCI (USD)
31.12.	1 350 000 ієн	1 JPY = 0,017 долара США	22 950 доларів США	8950 доларів США
01.31.	1 225 000 ієн	1 JPY = 0,011 долара США	13 475 доларів США	(525 доларів США)

Щоб зареєструвати продаж облігацій Nikkei Corp, American Airlines Group Inc. зафіксує надходження грошових коштів у розмірі 1 225 000 ієн і продані нараховані відсотки в сумі 23 333 ієни та визнає раніше нереалізований збиток від OCI у прибутках.

Дт Грошові кошти

13732 дол. США

Дт Реалізовані збитки від інвестицій

525 дол. США

Кт Інвестиції в цінні папери, наявні для продажу

13475 дол. США

Кт Інший сукупний дохід

525 дол. США

Кт Нараховані відсотки до отримання

257 дол. США

Для реєстрації продажу облігацій Nikkei Corp:

Грошові кошти (1 225 000 JPY + 23 333 JPY) × (0,011 USD/1 JPY) = 13 732

USD

Нараховані відсотки (245 доларів США + 53 долари США + 70 доларів США - 111 доларів США) = 257 доларів США

Інвестор у борговий цінний папір, деномінований в іноземній валюті, наявний для продажу, наражається на ризик того, що його вартість у цінному папері не буде відшкодована через зміни курсу іноземної валюти. Тобто, оскільки грошові потоки цінних паперів отримані в іноземній валюті, але вимірюються у функціональній валюті інвестора, інвестор може зазнати збитків через зміни курсів іноземної валюти, навіть якщо отримано всі договірні грошові потоки.

Однак зміни справедливої вартості боргового цінного паперу, наявного для продажу, деномінованого в іноземній валюті, не пов'язані з кредитуванням (наприклад, зміни курсу обміну іноземної валюти) відображаються в іншому сукупному доході. Зміна справедливої вартості, пов'язана з резервом на покриття кредитних збитків, визнається у прибутку. Нереалізовані збитки, пов'язані зі змінами валютних курсів від інвестиції в борговий цінний папір, деномінований в іноземній валюті, наявний для продажу, які були відображені в іншому сукупному доході, визнаються лише у прибутку:

- (1) на момент погашення цінного папера,
- (2) після продажу цінного паперу,
- (3) коли суб'єкт господарювання, що звітує, має намір продати цінний папір,
- (4) коли суб'єкт господарювання, що звітує, швидше за все, зобов'язаний продати цінний папір до відшкодування його амортизованої вартості.

Щоб визначити, чи наявний для продажу борговий цінний папір, деномінований в іноземній валюті, знецінився (тобто чи має справедливую вартість нижчу за амортизовану вартість), інвестор повинен порівняти справедливую вартість цінного папера та суми амортизованої собівартості, як зазначено в його функціональній валюті. ASC 320-10-35-36 стверджує, що вся зміна справедливої вартості боргових цінних паперів, наявних для продажу, деномінованих в іноземній валюті, повинна бути представлена в іншому сукупному доході. Механічно це досягається шляхом вимірювання справедливої вартості цінного папера у функціональній валюті інвестора за поточним курсом

обміну, а амортизована вартість цінного паперу визначається за попереднім курсом обміну. Оскільки справедлива вартість для цілей фінансової звітності вимірюється у функціональній валюті інвестора, визначення того, чи є цінний папір знеціненим, слід також виконувати з використанням балансів справедливої вартості та амортизованої вартості у функціональній валюті інвестора.

Коли інвестор визнає інше, ніж тимчасове, зменшення корисності боргового цінного паперу, деномінованого в іноземній валюті, через зміни курсу іноземної валюти, які він не очікує відшкодувати, визнаний збиток повинен включати всю різницю між амортизованою вартістю інвестиції у функціональній валюті та її справедливую вартість у функціональній валюті. Це обліковий підхід, оскільки зниження справедливої вартості пов'язане зі змінами обмінних курсів і не пов'язане з договірними грошовими потоками.

American Airlines Group Inc. має вплив коливань валютного курсу на вартість операцій, номінованих в іноземній валюті, в доларах США. Найбільші ризики припадають на євро, канадський долар, британський фунт стерлінгів і різні латиноамериканські валюти (в першу чергу бразильський реал). В даний час AAG не має програми хеджування в іноземній валюті. AAG оцінюють рівномірне 10-відсоткове зміцнення вартості долару США від рівнів 2023 року відносно кожної з валют, в яких AAG має валютний ризик, призвів би до зниження прибутку до оподаткування приблизно на 155 мільйонів доларів США за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року. Як правило, коливання іноземних валют, включаючи девальвацію, не можуть бути передбачені і можуть істотно вплинути на вартість активів American Airlines Group Inc., розташованих за межами Сполучених Штатів. Ці умови, а також будь-які подальші затримки, девальвація або введення більш жорстких обмежень на репатріацію можуть суттєво негативно вплинути на бізнес, результати діяльності та фінансовий стан.

Прибутки та збитки в іноземній валюті American Airlines Group Inc. відображаються у складі інших доходів (витрат) за вирахуванням у межах загальних позареалізаційних витрат, за вирахуванням у консолідованій звітності про операції. За роки, що закінчилися 31 грудня 2023, 2022 та 2021 років

відповідно, втрати в іноземній валюті American Airlines Group Inc. становили \$30 млн, \$38 млн і \$4 млн.

Також важливо звернути увагу на проблеми і труднощі, пов'язані з тим, що американські компанії застосовують US GAAP, тоді як більшість інвесторів, особливо з країн ЄС використовують МСФЗ. Компанії США з такими характеристиками можуть мати більше стимулів розглянути можливість прийняття МСФЗ:

- Материнська компанія за межами США, яка звітує за МСФЗ. Це також може включати інвесторів материнської компанії.
- Інвестори (включаючи тих, хто бере участь в угодах про спільні підприємства) за межами США, які звітують за МСФЗ.
- Іноземні дочірні компанії, які мають місцеві або законодавчі вимоги до звітності за МСФЗ.
- Компанії зі складною транскордонною структурою та чи існують вимоги МСФЗ, що впливають із таких структур.
- Компанії, що працюють у галузях, у яких великі гравці використовують МСФЗ для цілей фінансової звітності.

Враховуючи все зазначене вище, вважаємо, що American Airlines Group Inc. доцільно розглянути можливість переходу на МСФЗ особливо враховуючи міжнародні перспективи розвитку компанії.

2.3. Проблеми та перспективи обліку іноземних інвестицій: українська та міжнародна практика

Облік іноземних інвестицій становить собою комплексне завдання, що включає ряд викликів і можливостей для українських компаній та міжнародної практики. Ця сфера вимагає глибокого розуміння бухгалтерських стандартів, валютних ризиків, податкових регуляцій та міжнародних законодавчих вимог. Розглянемо ключові аспекти проблем і перспектив в обліку іноземних інвестицій, з акцентом на українській та міжнародній практиках.

Регуляторна різноманітність є значною перепорою. Компанії, що ведуть діяльність на міжнародному рівні, стикаються з необхідністю вести облік згідно з різними національними стандартами, що може ускладнювати консолідацію фінансових звітів та управлінський облік. Така різноманітність вимагає додаткових зусиль для забезпечення відповідності фінансової звітності міжнародним вимогам.

Валютні коливання створюють додаткові ризики і складності. Іноземні інвестиції часто здійснюються в іноземній валюті, тому зміни валютних курсів можуть істотно впливати на оцінку активів і зобов'язань, а також на фінансові результати компаній. Облік таких коливань вимагає точності і своєчасності, а також використання хеджування та інших фінансових інструментів для мінімізації потенційних втрат.

Податкові виклики охоплюють складність міжнародного податкового планування. Компанії повинні оптимізувати свої податкові стратегії, враховуючи різні податкові системи та законодавство різних країн, а також угоди про уникнення подвійного оподаткування.

Контроль та верифікація інформації є критичним аспектом у забезпеченні достовірності фінансових звітів. Зростання розмірів і складності міжнародних операцій збільшує ризик помилок та зловживань, що вимагає від компаній вдосконалення внутрішніх систем контролю та аудиту.

Цифровізація та автоматизація в обліку можуть значно підвищити ефективність та точність облікових процесів. Впровадження сучасних ІТ-рішень дозволяє автоматизувати багато процедур, зменшує ризики помилок і допомагає в реальному часі відслідковувати фінансові потоки і валютні ризики.

Міжнародна стандартизація обліку є перспективою, яка спрощує міжнародну діяльність компаній. Уніфікація облікових стандартів, таких як МСФЗ, допомагає зробити фінансову звітність більш прозорою та порівняльною на міжнародному рівні.

Підвищення кваліфікації фахівців з обліку в контексті міжнародних стандартів забезпечує високий рівень професійної підготовки та адаптації до

змін у глобальному бізнес-середовищі. Це ключ до успішного управління іноземними інвестиціями і міжнародної діяльності компаній.

Залучення міжнародних інвестицій може бути підсилене через покращення якості обліку і звітності. Прозорість і відповідність високим міжнародним стандартам можуть зробити український ринок більш привабливим для іноземних інвесторів.

Етичні стандарти у міжнародному обліку грають все більшу роль у забезпеченні довіри інвесторів і підтримки принципів сталого розвитку. Вони важливі для підтримки іміджу компаній на міжнародному рівні як відповідальних і надійних партнерів.

Інтеграція практичних та наукових прикладів може наочно показати складності та стратегії, які використовуються українськими компаніями при обліку іноземних інвестицій, особливо коли діяльність ведеться за різними міжнародними стандартами та регуляціями. Наприклад Київстар, один з провідних українських операторів телекомунікацій, має інвестиції в кількох країнах за межами України. Компанія стикається з значним валютним ризиком через коливання курсів валют, особливо між українською гривнею та валютами країн, де розташовані її інвестиції. Київстар реалізує динамічну стратегію управління валютним ризиком, яка включає використання форвардних контрактів та опціонів для хеджування проти невігідних коливань валютних курсів. Ця практика не тільки стабілізує фінансову звітність, але й захищає прибутковість компанії від валютної волатильності.

Застосування МСФЗ українськими компаніями можна підтвердити практичними прикладами, зокрема, перехід українських компаній на Міжнародні стандарти фінансової звітності, як-от «Нафтогаз України», які мають значні міжнародні інвестиції, значно виграли від прийняття МСФЗ. Перехід на ці стандарти покращив прозорість фінансових звітів, сприяв доступу до міжнародних капітальних ринків та підвищив довіру інвесторів. Дослідження відзначало, що всебічні вимоги щодо розкриття інформації за МСФЗ дозволяють краще оцінювати та порівнювати фінансовий стан через міжнародні кордони [40].

Практичне застосування цифрових технологій в обліку можна показати на прикладі SoftServe – українська компанія з розробки програмного забезпечення та ІТ-консультування, використовує передові цифрові рішення для управління своїми іноземними інвестиціями та відповідними обліковими практиками. Компанія використовує системи ERP (планування ресурсів підприємства), інтегровані з ШІ (штучним інтелектом), для автоматизації та оптимізації фінансових процесів, таких як реальний час конвертації валют, консолідація фінансових звітів з кількох країн і складне податкове відповідність менеджменту. Цей цифровий підхід не тільки зменшує людські помилки, але й забезпечує своєчасні та точні фінансові дані, критично важливі для прийняття рішень у сфері міжнародних інвестицій.

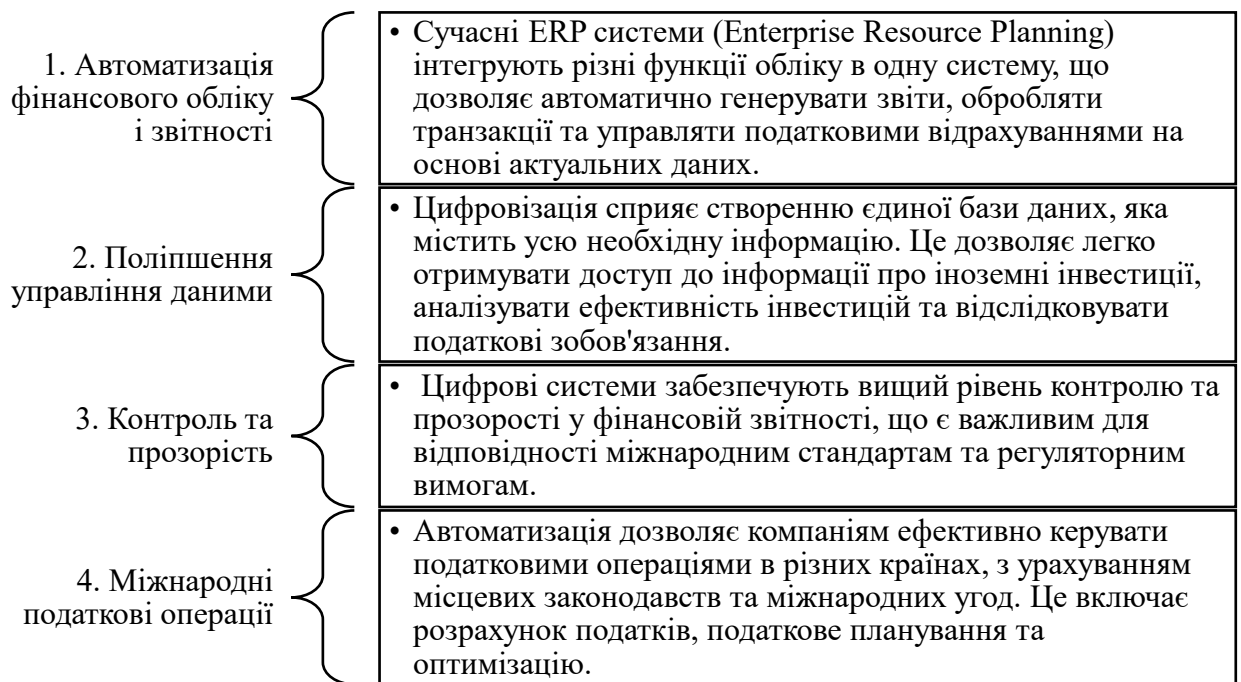

Рис. 2.4. Основні аспекти цифровізації та автоматизації у сфері міжнародних інвестицій

Дослідження практик в обліку, фінансовій звітності та оподаткуванні іноземних інвестицій в Україні та Сполучених Штатах виявляє значні відмінності через різні правові рамки, культурні підходи до ведення бізнесу та регуляторне середовище. Наприклад, українські компанії, які ведуть облік іноземних інвестицій, зазвичай керуються національними стандартами бухгалтерського обліку (П(С)БО) та все більше адаптують Міжнародні

стандарти фінансової звітності (МСФЗ) для залучення іноземних інвесторів і виходу на міжнародні ринки. Українські компанії повинні вести фінансову звітність, яка включає деталізовану інформацію про іноземні інвестиції, їх вплив на фінансове становище компанії та результати діяльності. Американські компанії використовують US GAAP, які надають розгорнуті рекомендації щодо обліку іноземних інвестицій, включаючи переоцінку іноземних активів та зобов'язань для відображення валютних коливань. Фінансові звіти в США також повинні розкривати інформацію про ризики, пов'язані з іноземними інвестиціями, та їхній вплив на фінансову стабільність компанії.

Оподаткування іноземних інвестицій в Україні регулюється як національним податковим законодавством, так і міжнародними угодами про уникнення подвійного оподаткування. Українські компанії, які отримують доходи від іноземних інвестицій, повинні сплачувати податок на прибуток згідно з встановленими ставками, однак вони можуть скористатися пільгами або кредитами, передбаченими двосторонніми угодами, для зменшення податкового навантаження.

США мають складну систему оподаткування іноземних інвестицій, яка включає вимоги до репатріації доходів та оподаткування іноземних дочірніх компаній. Американські компанії можуть використовувати різні податкові стратегії, такі як використання податкових кредитів за кордоном для зменшення загальної податкової бази. Значні зміни в податковому законодавстві, такі як податкова реформа 2017 року, внесли зміни в оподаткування іноземних доходів, що зажадало від компаній перегляду їх податкових стратегій.

Розуміння цих аспектів є ключовим для компаній, що прагнуть оптимізувати свою діяльність на міжнародному рівні, адаптувати облікові методики та використовувати можливості для підвищення ефективності іноземних інвестицій. Облік іноземних інвестицій продовжує адаптуватися до динамічно змінюваних умов глобальної економіки.

Висновки до розділу 2

Бухгалтерський облік відображає частку іноземних інвестицій у формуванні власного (статутного) капіталу, які отримано в іноземній валюті та/або у валюті України, за домовленістю сторін угоди про інвестування та оцінюються виходячи з цін міжнародних ринків або валютного ринку України. Іноземний інвестор може переказувати іноземну валюту в Україну на інвестиційні, поточні та умовне зберігання (ескроу) рахунки, відкриті в банках України або прямо на поточний рахунок резидента.

Заборгованість іноземних інвесторів є монетарною статтею, коли курс валюти змінюється, виникає курсова різниця у частині внесків в іноземній валюті на поточний рахунок у банку. Внески в негрошовій формі вважаються немонетарною статтею, тому вони оцінюються за фактичним курсом іноземної валюти на дату підписання установчих документів. Такий підхід відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» НП(С)БО, які стосуються операцій в іноземній валюті. Тобто, даний аспект стосовно необхідності перерахунку валюти іноземних інвестицій є досить добре врегульований законодавством України.

Облік інвестицій в іноземній валюті American Airlines Group Inc. залежить від законодавства США, у більшості випадків такі інвестиції фактично є дочірньою компанією корпорації. American Airlines Group Inc. має вплив коливань валютного курсу на вартість операцій, номінованих в іноземній валюті. Найбільші ризики припадають на євро, канадський долар, британський фунт стерлінгів і різні латиноамериканські валюти (в першу чергу бразильський реал). В даний час AAG не має програми хеджування в іноземній валюті.

Також важливо звернути увагу на проблеми і труднощі, пов'язані з тим, що американські компанії застосовують US GAAP, тоді як більшість інвесторів, особливо з країн ЄС використовують МСФЗ. Вважаємо, що American Airlines Group Inc. доцільно розглянути можливість переходу на МСФЗ особливо враховуючи міжнародні перспективи розвитку компанії.

РОЗДІЛ 3

ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

3.1. Аналіз діяльності та інвестиційної привабливості досліджуваної компанії

American Airlines Group Inc. (AAG), корпорація штату Делавер, є холдинговою компанією, а її основними дочірніми компаніями є American Airlines, Inc., Envoy Aviation Group Inc., PSA Airlines, Inc. і Piedmont Airlines, Inc. AAG була заснована в 1982 році під назвою AMR Corporation (AMR) як материнська компанія American, яка була заснована в 1934 році. 9 грудня 2013 року дочірня компанія AMR об'єдналася з US Airways Group, Inc., яка збереглася як дочірня компанія, що повністю належить AAG. Основний вид діяльності авіакомпанії – це діяльність великого мережевого перевізника, що забезпечує регулярні авіаперевезення пасажирів і вантажів.

Таблиця 3.1

Інвестиційна діяльність найбільших міжнародних авіакомпаній
у 2023 році

Компанії	Приріст інвестиційної діяльності, %	Ринкова капіталізація, USD
American Airlines Group inc.	+1.09	8.53B
Southwest Airlines Co.	-0.35	16.78B
Juneyao Airlines Co., ltd	-0.50	3.61B
Exchange Income Corporation	+2.66	1.56B
Frontier Group Holdings, Inc.	+26.37	1.46B
Vietnam Airlines	+30.20	1.45B
Aegean Airlines S.A.	+1.06	1.08B
China Express Airlines Co., ltd	-22.13	931M
Controladora Vuela Compañía De Aviación, S.a.b. De c.v.	-24.94	812M
Spicejet Limited	+5.46	593M

Разом із дочірніми регіональними авіакомпаніями, що повністю належать AAG і сторонніми регіональними перевізниками, що діють як American Eagle, авіакомпанія виконує в середньому близько 6700 рейсів на день до майже 350 пунктів призначення в більш ніж 50 країнах. У AAG є

центри в Шарлотті, Чикаго, Далласі/Форт-Ворті, Лос-Анджелесі, Маямі, Нью-Йорку, Філадельфії, Феніксі та Вашингтоні, округ Колумбія. У 2023 році приблизно 200 мільйонів пасажирів сіли на магістральні та регіональні рейси AAG. Протягом року AAG запустили нову безпосадкову службу до Амстердама, Нідерланди, та Риму, Італія, з Міжнародного аеропорту Даллас/Форт-Ворт (DFW), до Барселони, Іспанія, з Міжнародного аеропорту Чикаго О'Хара (ORD) і до Пекіна, з Міжнародного Лос-Анджелеса Airport (LAX), що ще більше розширює глобальний слід AAG. AAG також анонсували нове сезонне пряме сполучення між Міжнародним аеропортом Філадельфії (PHL) і Будапештом, Угорщина, та Прагою, Чеська Республіка; між ORD і Венецією, Італія; і між DFW і Рейк'явік-Кефлавік, Ісландія.

Присутність AAG на міжнародних ринках, таких як Азія, не така широка, як у деяких конкурентів. Надаючи міжнародні повітряні перевезення, AAG конкурує за регулярні пасажирські та вантажні перевезення між США та різними закордонними регіонами з авіакомпаніями США, авіакомпаніями, що належать іноземним інвесторам, та іноземними державними або афілійованими державою авіакомпаніями. Зростає конкуренція з боку іноземних державних і афілійованих державою авіакомпаній у регіоні Перської затоки, включаючи Emirates, Etihad Airways і Qatar Airways. Ці перевізники мають велику кількість міжнародних широкофюзеляжних літаків, що знаходяться в експлуатації та на замовлення, і збільшують кількість рейсів до США як на Близькому Сході, так і за його межами. AAG вважає, що ці перевізники виграють від значних державних субсидій, що дозволило їм швидко розвиватися, повторно інвестувати у свій продукт і розширити свою глобальну присутність. Міжнародні послуги інвестиційну діяльність наражають AAG на потенціал зниження попиту, коли будь-яка іноземна країна, яку AAG обслуговує, страждає від несприятливих місцевих економічних умов. Крім того, угоди про відкрите небо з дедалі більшою кількістю країн світу надають міжнародним авіакомпаніям відкритий доступ до ринків США.

Щоб збільшити здатність AAG конкурувати за послуги міжнародного авіап перевезення, які підлягають широкому державному регулюванню, американські та іноземні перевізники уклали маркетингові відносини, альянси, угоди про співпрацю та JBA для обміну трафіком між рейсами та маршрутними мережами один одного.

Станом на 31 грудня 2023 року AAG обслуговували 948 магістральних літаків і підтримувалися дочірніми регіональними авіакомпаніями та сторонніми регіональними перевізниками, які експлуатували додатково 597 регіональних літаків. Крім того, діяльність AAG у трьох великих внутрішніх аеропортах, деяких невеликих внутрішніх аеропортах і багатьох іноземних аеропортах, які AAG обслуговує, регулюється державними установами за допомогою використання слотів або подібних регуляторних механізмів, які обмежують права перевізників здійснювати операції в цих аеропортах.

Кожен слот означає дозвіл приземлитися в конкретному аеропорту або злетіти з нього протягом певного періоду часу, а також може мати інші експлуатаційні обмеження. У США DOT і FAA наразі регулюють розподіл слотів або звільнення від слотів у DCA та двох аеропортах Нью-Йорка: JFK та LGA. Окрім обмежень щодо слотів, операції в LGA та DCA також обмежені залежно від тривалості етапу польоту. Операції в цих аеропортах зазвичай вимагають виділення слотів або подібних регуляторних органів. Подібним чином операції AAG в міжнародних аеропортах Пекіна, Франкфурта, Лондона Хітроу, Парижа, Токіо та інших аеропортах за межами США регулюються місцевими органами влади відповідно до Всесвітніх інструкцій IATA щодо розкладу та/або відповідного місцевого законодавства. Припинення контролю слотів у деяких або всіх вищезазначених аеропортах може вплинути на нашу операційну ефективність і конкурентоспроможність.

Наразі AAG має достатню кількість слотів або аналогічних дозволів для виконання наших існуючих рейсів, і зазвичай, але не завжди, AAG може отримати права на розширення нашої діяльності та зміну наших розкладів. Однак немає гарантії, що AAG зможе отримати достатню кількість слотів або

аналогічних дозволів у майбутньому, або щодо вартості придбання таких прав, оскільки, серед інших причин, такі розподіли часто вимагають інші авіакомпанії та можуть змінюватися в урядовій політиці. ААГ не може гарантувати, що нормативні зміни щодо розподілу слотів або подібних регуляторних повноважень не матимуть істотного негативного впливу на інвестиційну діяльність.

У ААГ значною мірою покладаємось на фідерний трафік до ААГ хабів із ринків з низькою щільністю, які не вигідно обслуговувати великі магістральні літаки. Крім того, регіональні перевізники пропонують додаткові послуги на існуючих основних ринках США.

ААГ звичайні акції котируються на The Nasdaq Global Select Market під торговим символом «AAL». Станом на 16 лютого 2024 року було приблизно 54 000 власників ААГ звичайних акцій. Однак, оскільки багато звичайних акцій утримуються брокерами та іншими установами від імені акціонерів, бенефіціарних власників звичайних акцій значно більше. Протягом років, що закінчилися 31 грудня 2023 та 2022 років, дивіденди не виплачувались.

На графіку ефективності акцій (Рис. 3.1., Табл. 3.2) порівнюється сукупна загальна прибутковість звичайних акцій за період з 31 грудня 2018 року по 31 грудня 2023 року до індексу авіакомпаній ARCA на Нью-Йоркській фондовій біржі (NYSE) та фондового індексу Standard and Poor's Financial Services, LLC (S&P) 500. Динаміка акцій, показана на Рис. 3.1., Табл. 3.2 відображає історичну динаміку акцій.

Таблиця 3.1

Прибутковість акцій ААГ

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
American Airlines Group Inc. (AAG)	\$100	\$91	\$50	\$57	\$40	\$44
NYSE ARCA Airline Index (XAL)	100	121	92	90	58	75
S&P 500 Index (GSPC)	100	129	150	190	153	190

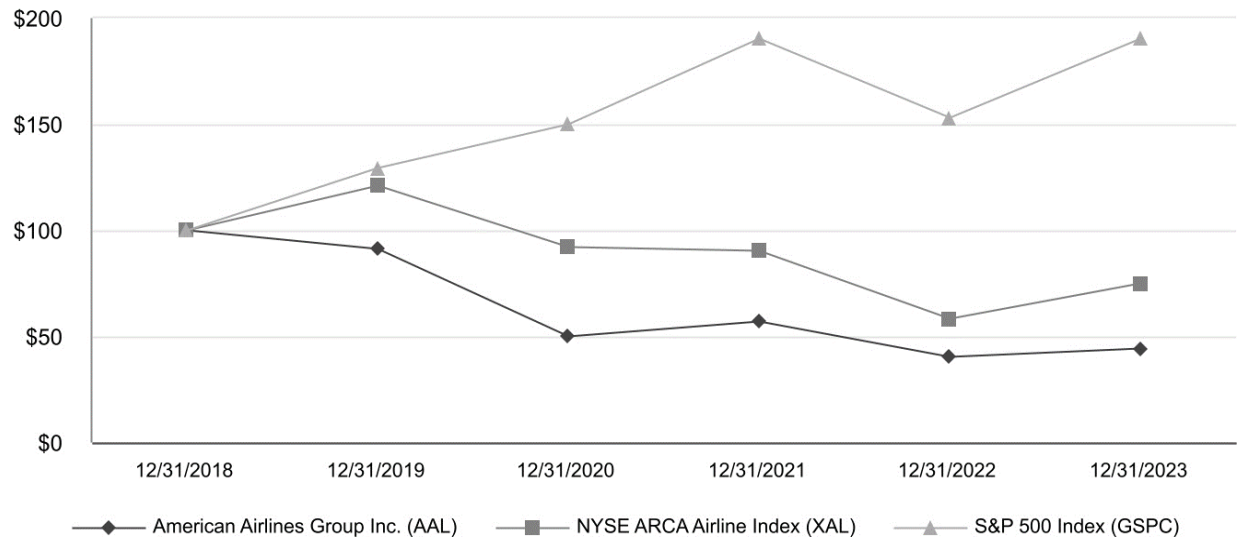

Рис. 3.1. Прибутковість акцій AAG

AAG є акцією Zacks Rank з оцінкою Value Style A та оцінкою VGM A. Наразі акції торгуються за форвардним співвідношенням P/E 6,5X на поточний фінансовий рік порівняно з акціями галузі транспорту та авіаперевезень. P/E 8,2X. Крім того, AAG має коефіцієнт PEG 0,1 і співвідношення ціни/грошового потоку 3,4X. Цінним інвесторам слід також звернути увагу на співвідношення ціни/продажів AAG 0,2X.

Багато інвесторів також звертають пильну увагу на прибутки компанії. Щодо AAG, аналітики переглянули свою оцінку прибутків у бік збільшення за останні 60 днів, і консенсусна оцінка Zacks збільшилася на 0,04 доларів США до 2,43 доларів США на акцію в 2023 році. Середній прибуток AAG на акцію зріс на 23,8%.

Таблиця 3.2

Фінансові цілі American Airlines Group Inc. на 2024–2026 роки

	2024	2025	2026
Скоригована маржа EBITDAR ¹	~ 14%	~ 14%–16%	~ 15%–18%
Вільний грошовий потік	~ 2 мільярди доларів	> 2 мільярди доларів	> 3 мільярди доларів
Загальний борг	~ 41 мільярд доларів	~ 39 мільярдів доларів	< 35 мільярдів доларів

Примітка. Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation, Amortization, and Restructuring or Rent Costs метод оцінки фінансового результату діяльності компанії. EBITDAR = Доходи (Виручка) — Витрати (які не включають в себе витрати на обслуговування боргів, податку на прибуток, амортизацію, знос, реструктуризацію та оренду/ренту).

Тривале відновлення попиту на авіаперевезення, особливо на внутрішньому фронті, є хорошим передвісником для American Airlines. Відображаючи зростання попиту на авіаперевезення, консолідований трафік (виміряний у пасажиро-милях доходу) зріс на 8,3% за перші дев'ять місяців 2023 року. Щоб задовольнити цей підвищений попит, пропускна спроможність (виміряна в середньому пасажиро-милі) збільшилася на 7% за той самий рік. період часу. Інвесторам варто витратити час, щоб розглянути American Airlines Group Inc. для своїх портфелів завдяки його надійним рейтингам Zacks, значним доходам і показникам оцінки, а також вражаючим оцінкам Value і VGM Style.

Іноземне володіння авіакомпаніями США є складною та часто суперечливою темою, яка спровокувала гарячі суперечки серед політиків, професіоналів галузі та широкої громадськості. По суті, це стосується того, як неамериканські особи чи корпорації можуть володіти та керувати авіакомпаніями, що базуються в США. У той час як одні закликають збільшити іноземні інвестиції, щоб підвищити конкурентоспроможність і залучити вкрай необхідні гроші, інші висловлюють занепокоєння щодо національної безпеки, втрати місцевих робочих місць і виживання авіаційної промисловості країни.

Іноземні інвестиції AAG є складною та делікатною темою, яка має економічні наслідки, наслідки для національної безпеки та операційну діяльність. Згідно з існуючими обмеженнями, іноземні інвестори не можуть володіти більше ніж 25% голосуючих акцій авіакомпаній США [1]. Однак ці обмеження протягом деякого часу були джерелом суперечок, що призвело до різних точок зору та розмов у бізнесі. З одного боку, прихильники кажуть, що іноземна власність може значно підняти авіаційний сектор США. Збільшення грошових вливань від іноземних інвесторів може сприяти фінансовому здоров'ю перевізників, що борються, а також сприяти створенню робочих місць і сприяти технічним проривам. Одним із прикладів є інвестиція Qatar Airways у American Airlines у 2017 році, яка забезпечила авіакомпанію такими необхідними ресурсами, що дозволило їй розширити

свої послуги та маршрути, одночасно підвищивши якість обслуговування пасажирів [12].

Крім того, посилення конкуренції принесе користь споживачам завдяки іноземній власності. Нові бізнес-моделі та операційні методи можуть бути запроваджені шляхом відкриття ринку для іноземних інвесторів, підвищення загальної ефективності галузі. Посилення конкуренції може призвести до зниження тарифів, надаючи мандрівникам більш економічні альтернативи. Однак критики іноземного володіння висловлюють занепокоєння щодо національної безпеки, оскільки іноземний контроль над авіакомпаніями може розкрити важливу інформацію та створити можливу небезпеку для країни. На їхню думку, надання іноземним корпораціям доступу до необхідної інфраструктури підвищує вразливість і обмежує можливості командування та контролю під час надзвичайних ситуацій або національних криз. Противники також стверджують, що іноземна власність може призвести до втрати робочих місць у країні. Вони стверджують, що іноземні інвестори можуть надавати перевагу їхнім ринкам і переміщувати прибутки зі США, таким чином обмежуючи можливості роботи для американського народу. Ця концепція підкреслює потребу в міцній місцевій промисловості, яка підтримує внутрішню зайнятість і стимулює економічне зростання [14].

Один із прикладів інвестиційної діяльності AAG: У тандемі з інвестиціями Catalyst в Infinium, AAG і Infinium уклали інноваційну тверду угоду, яка є критично важливим фактором подальших інвестицій у проект Roadrunner. Roadrunner перетворюватиме відпрацьований вуглекислий газ (CO₂) і відновлювану енергію в стійке авіаційне паливо (SAF) та інші види палива з низьким вмістом вуглецю. Очікується, що це перше у своєму роді підприємство Power-to-Liquids (PtL) eFuels комерційного масштабу стане найбільшим проектом PtL eFuels у Північній Америці після того, як він буде запусканий. AAG фінансує та інвестує в перші у своєму роді проекти, які підтримують впровадження новітніх кліматичних технологій для зменшення викидів і прискорення переходу на чисту енергію. Це зобов'язання є першою інвестицією Catalyst в капітал на сьогодні. AAG приєднався в якості

основного партнера для прискорення розробки технологій чистої енергії нового покоління, включаючи SAF. Угода є однією з моделей того, як авіакомпанії можуть використовувати угоди про продаж, щоб допомогти новим перспективним технологіям SAF залучити інвестиції.

Підсумовуючи, іноземне володіння авіакомпаніями США є делікатним питанням, яке й надалі обговорюватиметься. У той час як деякі вважають, що іноземні інвестиції можуть забезпечити такі необхідні гроші, одночасно стимулюючи конкурентоспроможність, інші викликають занепокоєння щодо національної безпеки та потенційної втрати робочих місць. Важливо знайти баланс між заохоченням іноземних інвестицій і захистом національних інтересів. Щоб розробити можливу альтернативу, чиновники повинні переглянути правила контролю іноземної власності в авіакомпаніях США. Ретельна оцінка можливих небезпек і переваг, а також ретельна перевірка досвіду іноземних фірм можуть зменшити занепокоєння щодо національної безпеки. У той же час можуть бути вжиті заходи для захисту американської зайнятості, забезпечуючи при цьому реінвестування будь-яких фінансових переваг у місцевий бізнес. Нарешті, потрібно досягти тонкого балансу, щоб отримати вигоду від іноземних інвестицій в авіаційний бізнес США, одночасно захищаючи національні інтереси. Дуже важливо ретельно проаналізувати та переглянути існуюче законодавство, щоб створити структуру, яка сприятиме здоровій конкуренції, заохочуватиме інновації та забезпечуватиме довгострокову життєздатність авіаційного сектору Сполучених Штатів.

3.2. Оподаткування та ризики іноземних інвестицій

Податковий кодекс України регулює всі податки, збори, ставки, пільги, правила, а також процедури оцінки сплати податків, в тому числі й оподаткування іноземних інвестицій. Для більшості підприємств, які застосовують загальну систему оподаткування, передбачено такі основні платежі:

Податок на прибуток компаній – «суб'єкти господарювання-резиденти, постійні представництва іноземних компаній та іноземні юридичні особи, які отримують прибуток з України, повинні сплатити податок у розмірі 18%. Такий податок стягується відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів. Іноземна компанія несе відповідальність за сплату податків щодо всіх доходів, отриманих в Україні, включно з відсотками, дивідендами та роялті іноземних інвестицій. Нерезиденти можуть бути обкладені спеціальним податком у розмірі 15% на доходи, отримані з України. Це передбачено Податковим кодексом України. Якщо інше не передбачено діючою двосторонньою угодою про уникнення подвійного оподаткування, податок утримується з усього доходу, отриманого резидентом або постійним представництвом іноземного суб'єкта в Україні» [55].

ПДВ – імпорт товарів на митну територію України, експорт товарів на митну територію України та продаж товарів (послуг) на митній території України обкладаються ПДВ. Базова ставка податку ПДВ становить 20% від договірної вартості товарів або послуг як іноземних інвестицій.

Земельний податок, стягується як юридичними, так і фізичними особами, які займаються інвестиційною діяльністю, за використання землі. Землекористувачі платять від 0,1 до 12 відсотків від нормативної грошової оцінки земельної ділянки, яку визначає орган місцевого самоврядування.

Загальна ставка податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) становить 18 відсотків на майже весь дохід, отриманий особою, яка проживає в Україні. З доходу, що підлягає оподаткуванню ПДФО, стягується додатковий військовий збір у розмірі 1,5%. Роботодавці також зобов'язані сплачувати єдиний внесок у розмірі 22% до Державного пенсійного фонду на загальнообов'язкове державне соціальне страхування працівників.

«Засади державної митної справи включають процедури митного контролю та оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, митні режими та умови, а також заборони, обмеження та ввезення в Україну, вивезення з України та транзитне переміщення певних товарів через

територію України компаній, які займаються інвестиційною діяльністю, визначаються Митним кодексом та іншими законами. Незалежно від місця реєстрації імпортера товари можуть бути митно оформлені на будь-якій митниці. Для здійснення імпортно-експортних операцій суб'єкт господарювання повинен пройти акредитацію в місцевих митних органах. Митна декларація, подана імпортером або митним брокером, є основним документом, необхідним для митного оформлення товарів компаній, які займаються інвестиційною діяльністю. Імпортери можуть декларувати товари до того, як вони потрапляють на митну територію України, або вони можуть подати попередню митну декларацію до того, як товари будуть доставлені до місць митного оформлення. Імпорт товарів в Україну підлягає оподаткуванню ПДВ за ставкою 20%» [55].

Зауважимо, що «одним із основних застережень діяльності номінальних інвесторів є не стабільність податкового законодавства, кількість і складність податкового адміністрування, що унеможливорює здійснення довгострокового планування діяльності інвесторів» [24, с. 42]. Більшість іноземних інвесторів досліджують проблему неефективної вартості експорту, що вказує на те, що більшість компаній з іноземними інвестиціями орієнтовані на експорт. Наступні перешкоди для діяльності іноземних інвесторів – складні процедури ліцензування та сертифікації, митного оформлення, застави землі та її придбання іноземцями в Україні. Враховуючи численні дозволи та погодження, які необхідно отримати для відкриття бізнесу в Україні та ведення поточної діяльності – негативно впливає на інвестиційний клімат у країні. Керівництво держави має незмінно починати процеси розробки та впровадження ефективної політики сприяння міжнародному інвестуванню в Україну. Протягом тривалого часу визначення державної інвестиційної політики та прийняття відповідних рішень може призвести до того, що Україна втратить можливості та програє іншим країнам у конкуренції за інвестиційні ініціативи. «Забезпечити результат інвестиційної політики України – інноваційна модернізація галузей, що визначає конкурентоспроможність країни в майбутньому, а також створення

та розвиток нових підходів до економіки та безпеки. Інноваційний розвиток сприятиме підвищенню продуктивності, психолого-технологічній модернізації та структурній перебудові економіки. Це забезпечить стійке економічне зростання та безпеку країни в довгостроковій перспективі» [24, с. 42].

Податковий кодекс США містить положення щодо оподаткування міжнародних інвесторів, хоча в деяких випадках податок, встановлений Кодексом, може бути зменшено відповідно до відповідної угоди про податок на прибуток. Таким чином, міжнародні інвестори зазвичай структурують свої інвестиції, щоб скористатися перевагами угод, коли це можливо. Іноземні корпорації та трасти, а також фізичні особи, які не є ні громадянами США, ні резидентами США (міжнародні інвестори) підлягають оподаткуванню прибутковим податком у США лише з доходів, які фактично пов'язані з торгівлею чи бізнесом у США (фактично пов'язаний дохід або ECI), незалежно від джерела, або, якщо не ECI, є джерелом доходу США. Дохід від оренди, доходи від продажу, дивіденди та відсотки, які сплачує американська корпорація, є доходом США. У деяких випадках відсотки, сплачені іноземною корпорацією або іноземним чи внутрішнім партнерством, також є джерелом доходу США.

Фактично пов'язаний дохід іноземної корпорації або міжнародного інвестора оподатковується на чистій основі за диференційованими ставками, подібними до тих, що застосовуються до корпорацій, громадян і резидентів США.

Згідно з Кодексом, зазвичай податок у розмірі 30% накладається на валову суму більшості видів доходу іноземної корпорації чи фізичної особи-нерезидента, які не є ECI, але є доходом із джерел США. Єдиний вид джерела доходу в США, на який, як правило, не поширюється цей податок, – це дохід від продажу майна. Ставка цього «валового» податку в деяких випадках може бути зменшена або скасована податковою угодою або спеціальним встановлене законом звільнення. Наприклад, «портфельні відсотки», відсотки за банківськими депозитами та відсотки за певними

короткостроковими зобов'язаннями звільняються від цього податку відповідно до національного законодавства США.

Прибутки та прибутки іноземної корпорації, отримані від її ЕСІ, як правило, оподатковуються, коли корпорація виходить із торгівлі чи бізнесу (або філії) у США. Податок, який називається податком на прибуток філій (ВРТ), становить 30% від «суми дивідендного еквівалента» корпорації, якщо угода не визначає нижчу ставку або не забороняє ВРТ. Іноземна корпорація може бути звільнена від ВРТ за податковий рік, у якому вона повністю припиняє всю свою торгівлю чи бізнес у США. Однак філія не вважатиметься повністю ліквідованою, якщо іноземна корпорація має будь-які активи в США або створює будь-який ЕСІ протягом трьох років після року припинення.

Прибутки та прибутки іноземної корпорації, отримані від її ЕСІ, як правило, оподатковуються, коли корпорація виходить із торгівлі чи бізнесу (або філії) у США. Податок, який називається податком на прибуток філій (ВРТ), становить 30% від «суми дивідендного еквівалента» корпорації, якщо угода не визначає нижчу ставку або не забороняє ВРТ. Іноземна корпорація може бути звільнена від ВРТ за податковий рік, у якому вона повністю припиняє всю свою торгівлю чи бізнес у США. Однак філія не вважатиметься повністю ліквідованою, якщо іноземна корпорація має будь-які активи в США або створює будь-який ЕСІ протягом трьох років після року припинення.

У 2023 році ААГ зафіксувала податок на прибуток у розмірі 299 мільйонів доларів США з ефективною ставкою приблизно 27%. Практично весь прибуток до сплати податків на прибуток відноситься до Сполучених Штатів. Станом на 31 грудня 2023 року ААГ мала приблизно 13,7 мільярда доларів валових федеральних доходів та 4,7 мільярда доларів інших перенесених доходів, доступних для зменшення майбутнього федерального оподатковуваного доходу. ААГ також мала приблизно 5,5 мільярда доларів США, перенесених на майбутні періоди для зменшення майбутнього оподатковуваного доходу штату станом на 31 грудня 2023 року, термін дії

якого закінчиться в податкових роках з 2023 по 2043 рік, якщо він не буде використаний.

У 2022 році ААГ зафіксувала податок на прибуток у розмірі 59 мільйонів доларів США за ефективною ставкою приблизно 32%.

Федеральні закони про іноземні інвестиції в авіакомпанії США сягають 1920-х років і встановлюють межі дозволеного іноземного володіння та контролю. Іноземне володіння може складати до 25 відсотків голосуючих акцій авіакомпаній США, і серед інших вимог щодо контролю рада директорів може включати до 33 відсотків негромадян США. Періодично відновлюється зацікавленість у збільшенні лімітів дозволеної іноземної власності в авіакомпаніях США. Деякі зацікавлені сторони стверджують, що американські споживачі виграють від збільшення іноземної власності. На думку цих зацікавлених сторін, існуючі американські авіакомпанії можуть скористатися перевагами більшого доступу до капіталу, а нові авіакомпанії можуть вийти на ринок, і якщо вони це зроблять, споживачі отримають вигоду від збільшення конкуренції та нових пропозицій послуг. Інші зацікавлені сторони підняли питання щодо лібералізації іноземної власності, посиляючись на занепокоєння американських авіакомпаній працевлаштуванням та інтереси національної безпеки серед причин для збереження існуючих законів.

Міжнародне інвестування викликає деякі особливі проблеми та ризики:

Доступ до різної інформації. Характер, обсяг і частота розкриття інформації, які вимагаються згідно з іноземним законодавством, можуть відрізнятися від тих, що вимагаються від компаній США. Крім того, фінансові звіти іноземних компаній можуть бути підготовлені з використанням іншого набору стандартів бухгалтерського обліку, ніж компанії Сполучених Штатів. Інформація, яку публікують іноземні компанії, може бути іноземною мовою. Крім того, фінансові звіти публічно зареєстрованих компаній у Сполучених Штатах, незалежно від того, розташовані вони в Сполучених Штатах чи за кордоном, повинні бути перевірені незалежною державною бухгалтерською фірмою, яка підлягає

нагляду з боку Ради з нагляду за бухгалтерським обліком публічних компаній (РСАОВ). Фінансова звітність іноземної компанії, яка не зареєстрована на біржі в Сполучених Штатах, може підлягати або не підлягати аналогічному аудиту та угодам аудиторського нагляду.

Витрати на міжнародні інвестиції. У деяких країнах можуть бути несподівані податки, наприклад податки на дивіденди. Крім того, трансакційні витрати, такі як збори, брокерські комісії та податки, можуть бути вищими, ніж на національних ринках. Інвестори також повинні знати про потенційні ризики та вплив витрат на конвертацію валюти для інвестицій.

Робота з брокером або інвестиційним радником. Якщо інвестори працюють з брокером або інвестиційним консультантом, вони повинні переконатися, що інвестиційний фахівець зареєстрований у відповідному державному регуляторному органі. Наприклад, докладні відомості про досвід та кваліфікацію зареєстрованого в США брокера чи інвестиційного консультанта доступні на веб-сайті SEC для публічного оприлюднення інвестиційного радника (IAPD).

Зміни валютних курсів і валютний контроль. Іноземна інвестиція також має валютні ризики. Коли обмінний курс між іноземною валютою та національною валютою змінюється, це може збільшити або зменшити прибуток від інвестицій в іноземні цінні папери. Насправді можливо, що іноземна інвестиція може зрости в ціні на внутрішньому ринку, але через зміну обмінних курсів вартість цієї інвестиції фактично нижча. Крім обмінних курсів, інвестори повинні знати, що деякі країни можуть запроваджувати валютний контроль, який обмежує або затримує інвесторів або компанію, у яку інвестовано кошти, від переміщення валюти з країни. Ці засоби контролю можуть вплинути на вартість і ліквідність інвестицій.

Політичні, економічні та соціальні події. Залежно від країни чи регіону окремим інвесторам може бути важче отримати інформацію та всебічно проаналізувати всі політичні, економічні та соціальні фактори, які впливають на певний іноземний ринок. Ці фактори можуть забезпечити

диверсифікацію портфеля, орієнтованого на внутрішні країни, але вони також можуть сприяти ризику міжнародних інвестицій. Для України іноземні інвестиції є джерелом ресурсів для відбудови національної економіки. Попри війну, економічні проблеми й високі безпекові ризики, нашій державі є що запропонувати інвесторам. За даними НБУ у 2023 році обсяг іноземних інвестицій у національну економіку є більшим показників довоєнних років.

Різні рівні ліквідності. На деяких ринках обсяг торгів цінними паперами може бути нижчим, або менше компаній, зареєстрованих на біржі, ніж на національних ринках. Деякі іноземні ринки відкриті на коротші періоди, ніж ринки США. Крім того, деякі країни можуть обмежувати кількість або тип цінних паперів, які іноземні інвестори можуть купувати. За наявності цих факторів ринок може мати меншу ліквідність, що може ускладнити пошук покупця, коли інвестори хочуть продати свої цінні папери.

Правові засоби захисту. Випадок, коли інвестори купують цінні папери, може вплинути на те, чи вони можуть застосувати засоби правового захисту проти іноземної компанії чи будь-яких інших іноземних організацій, залучених до транзакції. Інвестори повинні пам'ятати про це, купуючи чи продаючи цінні папери на іноземних біржах цінних паперів або укладаючи операції з цінними паперами зі сторонами, розташованими за межами національної економіки. У таких ситуаціях інвестори можуть не мати можливості звертатися за певними засобами правового захисту до судів державі. Інвесторам, можливо, доведеться покладатися на засоби правового захисту, які доступні в рідній країні, якщо такі є. Наприклад, правоохоронні органи SEC щодо шахрайства захищають інвесторів і ринки в Сполучених Штатах, а також захищають від шахрайства за межами Сполучених Штатів, яке має передбачуваний значний ефект у Сполучених Штатах. Однак дії SEC можуть або не можуть призвести до того, що інвестор отримає кошти для виправлення будь-якого шахрайства. Крім того, SEC може зіткнутися з правовими та іншими перешкодами для отримання інформації, яка знадобиться для розслідування або судового розгляду, якщо інформація знаходиться в іноземній країні.

Різні ринкові операції. Іноземні ринки можуть працювати інакше, ніж основні торгові ринки національної економіки. Наприклад, можуть існувати різні періоди часу для клірингу та розрахунків за операціями з цінними паперами. Деякі іноземні ринки можуть не звітувати про операції з цінними паперами протягом того самого періоду, що й на внутрішніх ринках. Правила зберігання акцій, якими володіють іноземні банки-зберігачі або депозитарії, можуть відрізнятися. Якщо іноземний зберігач має кредитні проблеми або зазнає невдачі, акції, придбані на іноземному ринку, можуть мати інші рівні захисту, ніж передбачені законодавством країни.

Висновки до розділу 3

Надаючи міжнародні повітряні перевезення, ААГ конкурує за регулярні перевезення з авіакомпаніями США та різними закордонними авіакомпаніями, що належать іноземним інвесторам, іноземними державними або афілійованими державою авіакомпаніями. Щоб збільшити здатність ААГ конкурувати за послуги міжнародного авіаперевезення, які підлягають широкому державному регулюванню, американські та іноземні перевізники уклали маркетингові відносини, альянси, угоди про співпрацю для обміну трафіком між рейсами та маршрутними мережами один одного.

Тривале відновлення попиту на авіаперевезення є хорошим передвісником для American Airlines. Інвесторам варто розглянути American Airlines Group Inc. для своїх портфелів завдяки його надійним рейтингам Zacks, значним доходам і показникам оцінки, а також вражаючим оцінкам Value і VGM Style.

Податковий кодекс України регулює всі податки, збори, ставки, пільги, правила, а також процедури оцінки сплати податків, в тому числі й оподаткування іноземних інвестицій. Податковий кодекс США містить положення щодо оподаткування міжнародних інвесторів, хоча в деяких випадках податок, встановлений Кодексом, може бути зменшено відповідно до відповідної угоди про податок на прибуток.

ВИСНОВКИ

Наявність іноземних інвестицій є одним із вирішальних факторів успішності підприємства, особливо якщо мова йде про мультинаціональну або ж транснаціональну компанію (корпорацію) чи підприємство-учасника міжнародної діяльності. Глобальне середовище для міжнародного бізнесу та транскордонних інвестицій залишається складним у 2023 році. Хоча економічні перешкоди, які сформували інвестиційні тенденції у 2022 році, дещо вщухли, вони не зникли. Ціни на товари, які різко зросли під час війни в Україні, знизилися, але війна триває, а геополітична напруженість все ще висока. Останні потрясіння у фінансовому секторі в деяких розвинених країнах посилюють невпевненість інвесторів.

Іноземні інвестиції регулюються внутрішнім законодавством (країни-інвестора та країни-реципієнта), а також міжнародним законодавством. Національні інвестиційні кодекси зазвичай містять положення щодо залучення та захисту інвесторів, такі як режиму найбільшого сприяння, податкові пільги, заходи безпеки та/або форуми для вирішення спорів. Водночас іноземні інвестиції як вид діяльності є одними з найскладніших та водночас дуже ризикованих способів вкладання ресурсів.

Сучасне нормативно-правове забезпечення державної політики в сфері відносин з іноземними інвесторами було розпочато з прийняття Закону на захист іноземних інвестицій, який є чинним до сьогодні. В даний час іноземне інвестування в Україні регулюється десятками нормативних актів, які мають неоднозначні положення, починаючи із визначення поняття «іноземні інвестиції» та закінчуючи умовами, які забезпечують діяльність іноземних інвесторів.

Бухгалтерський облік відображає частку іноземних інвестицій у формуванні власного (статутного) капіталу, які отримано в іноземній валюті та/або у валюті України, за домовленістю сторін угоди про інвестування та оцінюються виходячи з цін міжнародних ринків або валютного ринку України. Іноземний інвестор може переказувати іноземну валюту в

Українуна інвестиційні, поточні та умовне зберігання (ескроу) рахунки, відкриті в банках України або прямо на поточний рахунок резидента.

Заборгованість іноземних інвесторів є монетарною статтею, коли курс валюти змінюється, виникає курсова різниця у частині внесків в іноземній валюті на поточний рахунок у банку. Внески в негрошовій формі вважаються немонетарною статтею, тому вони оцінюються за фактичним курсом іноземної валюти на дату підписання установчих документів. Такий підхід відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» НП(С)БО, які стосуються операцій в іноземній валюті. Тобто, даний аспект стосовно необхідності перерахунку валюти іноземних інвестицій є досить добре врегульований законодавством України.

Облік інвестицій в іноземній валюті American Airlines Group Inc. залежить від законодавства США, у більшості випадків такі інвестиції фактично є дочірньою компанією корпорації. American Airlines Group Inc. має вплив коливань валютного курсу на вартість операцій, номінованих в іноземній валюті. Найбільші ризики припадають на євро, канадський долар, британський фунт стерлінгів і різні латиноамериканські валюти (в першу чергу бразильський реал). В даний час ААГ не має програми хеджування в іноземній валюті. Прибутки та збитки в іноземній валюті American Airlines Group Inc. відображаються у складі інших доходів (витрат) за вирахуванням у межах загальних позареалізаційних витрат, за вирахуванням у консолідованій звітності про операції. За роки, що закінчилися 31 грудня 2023, 2022 та 2021 років відповідно, втрати в іноземній валюті American Airlines Group Inc. становили \$30 млн, \$38 млн і \$4 млн.

Також важливо звернути увагу на проблеми і труднощі, пов'язані з тим, що американські компанії застосовують US GAAP, тоді як більшість інвесторів, особливо з країн ЄС використовують МСФЗ. Вважаємо, що American Airlines Group Inc. доцільно розглянути можливість переходу на МСФЗ особливо враховуючи міжнародні перспективи розвитку компанії.

Надаючи міжнародні повітряні перевезення, ААГ конкурує за регулярні перевезення з авіакомпаніями США та різними закордонними авіакомпаніями, що належать іноземним інвесторам, іноземними державними або афілійованими державою авіакомпаніями. Щоб збільшити здатність ААГ конкурувати за послуги міжнародного авіаперевезення, які підлягають широкому державному регулюванню, американські та іноземні перевізники уклали маркетингові відносини, альянси, угоди про співпрацю для обміну трафіком між рейсами та маршрутними мережами один одного. Тривале відновлення попиту на авіаперевезення є хорошим передвісником для American Airlines. Інвесторам варто розглянути American Airlines Group Inc. для своїх портфелів завдяки його надійним рейтингам Zacks, значним доходам і показникам оцінки Value і VGM Style.

Податковий кодекс України регулює всі податки, збори, ставки, пільги, правила, а також процедури оцінки сплати податків, в тому числі й оподаткування іноземних інвестицій. Одним із основних застережень діяльності номінальних інвесторів в Україні є нестабільність податкового законодавства, кількість і складність податкового адміністрування, складні процедури ліцензування та сертифікації, митного оформлення, застави та придбання землі іноземцями.

Податковий кодекс США містить положення щодо оподаткування міжнародних інвесторів, хоча в деяких випадках податок, встановлений Кодексом, може бути зменшено відповідно до відповідної угоди про податок на прибуток. Таким чином, міжнародні інвестори зазвичай структурують свої інвестиції, щоб скористатися перевагами угод, коли це можливо. міжнародні інвестори) підлягають оподаткуванню прибутковим податком у США лише з доходів, які фактично пов'язані з торгівлею чи бізнесом у США Фактично пов'язаний дохід іноземної корпорації або міжнародного інвестора оподатковується на чистій основі за диференційованими ставками, подібними до тих, що застосовуються до корпорацій, громадян і резидентів США.

Список використаних джерел

1. Ah, A. V., & United States Government Accountability Office. 2019. U.S. Airlines: Information on DOTs Oversight of and Stakeholders Perspectives on Foreign Ownership.
2. Ali A., Chris J., Yama T. The Relationship Between MNE Tax Haven Use and FDI into Developing Economies Characterized by Capital Flight. *Transnational Corporations Journal*, Vol. 27, No. 2, 2020, URL: <https://ssrn.com/abstract=3692289>
3. Anon. The Foreign Ownership of U.S. Airline. Freshessays.com. Retrieved November 14. 2023. URL: <https://samples.freshessays.com/the-foreign-ownership-of-u-s-airline.html>.
4. Balance of Payments and International Investment Position Manual. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/bop/2007/pdf/bpm6.pdf>
5. Foreign Direct Investment (FDI). Organisation for Economic Co-operation and Development Library. URL: <https://doi.org/10.1787/9a523b18-en>
6. Foreign Direct Investment Statistics: Data, Analysis and Forecasts. URL: <https://www.oecd.org/investment/statistics.htm>
7. Foreign direct investment. World bank. URL: <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/jobs/series/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS>
8. GAO-19-540R Airline Foreign Ownership. Delloite. 2024. URL: <https://www.gao.gov/assets/gao-19-540r.pdf>
9. Graham E. M. Foreign Direct Investment in the World Economy. *International Monetary Fund*. URL: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/book/9781557754998/ch07.pdf>
10. Hayes A. Direct Foreign Investment (FDI): What It Is, Types, and Examples. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/fdi.asp>
11. Krupka Y.D. Investment climate in Ukraine and attractiveness of enterprises / Z-M. W. Zadorochniy, Y.D. Krupka. Conceptual approach to Reforming of the national accounting system: monograph. Kindle Publishing, Box 81226 Sefttle, WA 98108-1226, The USA, 2017. 236 p.

12. Maidenberg, M. Qatar Airways drops plans to invest in American Airlines. *The New York Times*. 2017, August 2.
13. Muravskyi, V., Shevchuk, O., Muravskyi, V., & Lapsinskyi, V. (2022). Improving the accounting policy of the enterprise for its cyber protection. *Herald of Economics*, 0(1), 97-109. doi:<https://doi.org/10.35774/visnyk2022.01.097>
14. Patel, B. (2008). A Flight Plan Towards Financial Stability-The History and Future of Foreign Ownership Restrictions in the United States Aviation Industry. *J. Air L. & Com.*, 73, 487.
15. PwC. Foreign currency transactions. URL: https://viewpoint.pwc.com/dt/us/en/pwc/accounting_guides/foreign_currency/foreign_currency__2_US/chapter_4_foreign_cu_US.html
16. Taxation of Foreign Nationals by the U.S 2022. Delloite. 2024. URL: <https://www.gao.gov/assets/gao-19-540r.pdf>
17. Walsh W. Taxing airlines on operations in each state is financially self-defeating. 2024. URL: <https://www.internationaltaxreview.com/article/2cyno82glu1uicqzcitxc/direct-tax/taxing-airlines-on-operations-in-each-state-is-financially-self-defeating>
18. White, Q., Agrawal, D. R., & Williams, J. W. (2019). Taxation in the Aviation Industry: Insights and Challenges. *Transportation Research Record*, 2673(9), 666-673. URL: <https://doi.org/10.1177/0361198119846102>
19. Беззуб І. Іноземні інвестиції в українській економіці. URL: http://www.nbuvip.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2240:inozemni-investitsiji-v-ukrajinskij-ekonomitsi&catid=8&Itemid=350.
20. Бузак Н.І. Оцінка фінансових інвестицій: національний та міжнародний досвід. *Ефективна економіка*. № 10. 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2415>
21. Василиця О.Б. Іноземне інвестування: загрози економічній безпеці України. *Економіко-правовий часопис*. 2016. Вип. 1. С. 12–22.
22. Глебова Н. В. Облікові аспекти іноземних інвестицій. Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія і практика : матеріали

міжнарод. науково-практ. конф., 29–30 бер. 2018 р. : тези доповід. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. С. 373–375.

23. Гордополов В. Ю., Тростенюк Т. М. Бухгалтерський облік одержаних іноземних інвестицій як складова інвестиційного клімату підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 11. С. 22–30.

24. Горник В.Г., Сімак С.В. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку та їх вплив на безпеку та обороноздатність України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. № 1. 2023. С. 42-47. URL: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.1.6>

25. Дерев'янка А. Кількість СЕО, які вважають вигідними інвестиції в Україну зросла майже вдвічі з 2022 року. URL: <https://eba.com.ua/kilkist-seo-yaki-vvazhayut-vygidnymy-investytsiyi-v-ukrayinu-zroslo-majzhe-vdvichi-z-2022-roku/>

26. Дропа Я. Б. Підприємства з іноземними інвестиціями як форма залучення іноземного капіталу в Україну. *Молодий вчений*. 2015. № 8(2). С. 48–53.

27. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>

28. Іващук І. О. Позиціонування країн у світових рейтингах за основними ознаками рівня відкритості економіки. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_1/zmist.files/_17.pdf

29. Інвестиції нерезидентів. А що в обліку? URL: https://incomes-group.com/prosto_pro_buhoblik/ (дата звернення: 15.12.2023)

30. Крамаренко А. Внески іноземних учасників: куди подіти курсові різниці? *Практика МСФЗ*. 2021, № 10. С. 37

31. Крупка Я. Д. Методи оцінки майна та інвестицій в обліку й звітності. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. 2015. №1. С.76-83.

32. Крупка Я.Д. Питель С.В., Мельничук І.В. Облік інвестиційно-інноваційної діяльності: навч посібник. Тернопіль: В-во «Крок», 2016. 255 с.

33. Лучко М.Р., Мельник Н.Г., Сисюк С.В. Облік зовнішньоекономічної діяльності : Навчальний посібник. Тернопіль.: ТНЕУ: Економічна думка, 2018. 340 с.

34. Макаренко М. П. Залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2016. No 13. С. 73–75.

35. Маркевич К. Л. Поточний стан та перспективи прямого іноземного інвестування в економіку України. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2015. No 2(1). С. 249–255.

36. Махота А. В. Дослідження методології облікової оцінки фінансових інвестицій приватних підприємств. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2015. Вип. 1. С. 136-147. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2015_1_20.

37. Мироненко В. Оподаткування інвестиційної діяльності: про що варто пам'ятати? *Юридична газета*. №21-22. 2018. С. 623-624.

38. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 (МСБО 21). «Вплив змін валютних курсів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text

39. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 «Фінансові інструменти: подання»: редакція від 01.01.2012, 929_029б URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029#Text

40. НАК «Нафтогаз України». URL: <https://www.naftogaz.com/news/national-published-financial-statements>.

41. Наказ Міністерства фінансів України від від 10.08.2000, №193 Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>

42. Панасюк В. М., Птащенко О. В. Управління інвестиційною діяльністю: регіональний та міжнародний аспект. Журнал стратегічних економічних досліджень. 2023. № 2 (13). С. 121-129.

43. Панасюк, В., Бродовська, О., Сидоркіна, Н. (2022). Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: обліково-аналітичні аспекти. *European Science*, 3(14-03), 54–67. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2022-14-03-018>

44. Панасюк В. М. Сучасний інструментарій інформаційного забезпечення: обліковий та управлінський аспект. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2020. № 25. С. 412–417.

45. Панасюк В. М., Москалюк Н. Б., Мельничук І. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання: навч. посіб., Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 264 с.

46. Панасюк В. М., Саченко С. І. Особливості облікової політики щодо оцінки необоротних активів. Соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 18 квіт. 2018 р.) : у 2-х т. Т. 1. Вінниця : ВННІЕ ТНЕУ, 2018. С. 108–109.

47. Панасюк В., Бурденюк Т, Мужевич Н. Особливості цифрової трансформації обліку. Галицький економічний вісник. 2021. № 1 (68). С. 70–76.

48. Панасюк В. М. Інформатизація та цифровізація: Тенденції та напрями розвитку в Україні. Науковий журнал «Інтелект ХХІ». 2020. Вип. 1. С. 110–126.

49. Панасюк В. М., Птащенко О. В., Клак О., Трубіцина О. Експортно-імпортні операції: реалії обліку та оподаткування в умовах воєнного стану. Журнал стратегічних економічних досліджень. 2023. № 1 (12). С. 25–34.

50. Панасюк В., Шухманн В., Маринович О. Проблеми підходу в економіці. 2019. Вип. 4 (72). Ч.2. С. 178-184.

51. Панасюк В., Мельничук І., Мужевич Н. Цифрова трансформація обліку в умовах форс-мажорних обставин. Галицький економічний вісник. 2022. Том 78-79. № 5-6. С. 51-57.

52. Побоченко Л. М. Дослідження інвестиційної привабливості України для КНР. Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і

практики – 2020. Міжнародна науково-практична конференція. 17 квітня 2020 року. Київ. 2020. С. 151–162.

53. Податки і фінанси в Україні. Національна туристична організація України. URL: https://nto.ua/investmentforinvestors_taxes_ua.html

54. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560– XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

55. Русин Н. П., Русин Л. П., Дишко І. Ю. Особливості організації обліку іноземних інвестицій та їх залучення в економіку Закарпаття. Науковий вісник Ужгородського університету : Серія: Економіка. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2012. Вип. 2 (36). С. 305–310. с. 308.

56. Самбурська Н. І. Проблеми обліку іноземних інвестицій в Україні. URL: <http://bovup-poltava.forumotion.me/t37-topic>.

57. ТНК. Трансформація функцій держави в умовах глобалізації: Дискусійна платформа. 19 травня 2021 року. тези доп. Київ. 2021. С. 85–91.

58. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 66–72.

59. Цаль-Цалко, Ю. С., М. Ф. Нагірняк. Українські перспективи іноземного інвестування: стан, об'єкти, контролювання бізнесу та облік. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. 4. С. 39-47.

60. Чи законно відображати у статуті підприємства іноземні інвестиції, які внесли як у гривнях, так і в іноземній валюті. URL: <https://www.golovbukh.ua/news/28915-chi-zakonno-vdobrajati-u-statut-pdprimstva-nozemn-nvestits-yak-vnesli-yak-u-grivnyah-tak-v>

61. Panasyuk V., Kuzina R., Moroz J., Babich I., Melnychuk I., Chyzyshyn, O. Accounting of Exchange Rate Differences on Transactions With Foreign Currency Loans (June 16, 2020). *International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology (IJARET)*, 11(5), 2020, pp. 391-398.

62. Panasyuk, V., Lalakulych, M., Yuhas, E., Rybakova, L., & Bobrivets, V. (2020). Improving the accounting and auditing of payroll calculations. *International Journal of Management*, 11(5), pp. 307–319.

63. Panasyuk V.M., Ovsiuk N.V., Volchek R.M., Azarenkov G.F., Volenshchuk N.A., Tyvonchuk O.I. The Process of Forming Accounting Policies of Ukrainian Enterprises by International Financial Reporting Standards. *Universal Journal of Accounting and Finance*. 2021. № 9 (5). pp. 1199–1211.